

ISSN 1846-3827

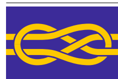
Grb i Zastava

Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva
Broj 14, Godina VII.
Zagreb, studeni 2013.
Bulletin of the Croatian Heraldic & Vexillologic Association
Number 14, Volume VII, Zagreb, November 2013

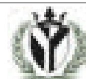
Grbovnica kojom kralj **Ferdinand III.** dodjeljuje plemstvo i grb **Blažu Pucekoviću** i svim njegovim potomcima obaju spolova te obiteljima **Berković** i **Sivković**. Oko 1640. Privatno vlasništvo. S izložbe *Heraldica Turopoliensis*, Muzej Turopolja, Velika Gorica. Vidi str. 14.

*The patent by King **Ferdinand III** granting nobility and coat of arms to **Blaž Puceković** and to all his descendants, male and female, and to the **Berković** and **Sivković** families. Ca. 1604. Private collection. Exhibited at* Heraldica Turopoliensis, *Turopolje Museum, Velika Gorica.* *See p. 14.*

Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo osnovano je 2006. godine. HGZD je član
Croatian Heraldic & Vexillologic Association is established in 2006. HGZD is a member of

Fédération Internationale des Associations Vexillologiques

Confédération Internationale de Généalogie et d'Héraldique

UVODNIK EDITORIAL

Dragi čitatelju,

I prođe pola godine časkom i vrijeme je za novi GiZ. Nakon ljetne stanke, ponovo smo krenuli s aktivnostima. U suradnji sa sada već stalnim domaćinima naših Tribina, upravo ovih dana ugostili smo izložbu grbova creskog ladanja da bi i članovi naših društava imali prilike upoznati se s ovim biserom heraldičke baštine.

S veseljem smo prihvatili inicijativu grupe studenata Sveučilišta u Zadru i uključili se u organizaciju znanstveno-stručnog skupa *Semiologija Domovinskog rata*, koji će se održati 5. prosinca, i čije su pripreme u punom jeku. Osim samih predavanja, tijekom skupa bit će upriličena i izložba nekih od tih simbola. Uvjeren sam da će biti zanimljivo i nadam se da je to svojevrsni početak trajnijeg znanstvenog pristupa ovim temama. Više o tome kako je bilo, u sljedećem broju.

Na naslovnici djelić s izložbe u Muzeju Turopolja održane krajem prošle godine, o kojoj prilog donosimo u ovom broju. Nastavljamo s izgradnjom heraldičkog leksikona iz pera dr. Galovića, a naš stari suradnik g. Ljubović ponovo nas upoznaje s bogatstvom heraldičke baštine senjskoga kraja. Zadovoljstvo mi je upoznati vas s prilozima novih suradnika, g. Dodiga kojeg su zaintrigirali "grbovi" i zastave sveučilišta i g. Ivaniševića, koji nas upoznaje s ulogom krune i zastave vezano za kralja Zvonimira.

I dalje pratimo uspješne aktivnosti Festivala umjetničkih zastavica, a g. Vitez prikazuje nam primjer uporabe suvremenih tehnologija u istraživanju heraldike i veksilologije. Uvjeren sam da ćete među spomenutim naći nešto zanimljivo. Uživajte čitajući GiZ,

Željko Heimer

Dear reader,

A half of a year passed quickly and it is time for a new GiZ. After the summer break, we have started again with the activities. In cooperation with our already permanent hosts for our Tribunes, we have just opened the exhibition on the Cres countryside coats of arms, so that the members of our both societies could get acquainted with this pearl of heraldic heritage.

We have accepted with joy the initiative of a student group from the University of Zadar and joined in organization of a scientific conference Semiology of the Homeland War, to be held on 5 and 6 December. The preparations for it are fully ongoing. Besides the lectures, during the conference, an exhibition of some of these symbols shall be held. I am convinced that it shall be interesting and hope that it shall be a beginning of a more permanent scientific approach to these topics. More on how it went, in the next issue.

On the front page a piece from the exhibition in the Turopolje Museum, held at the end of last year, on which we have an article in this number. We continue building of the heraldic lexicon by Dr. Galović, and our old collaborator Mr. Ljubović writes again on rich heritage from the Senj region. It is my pleasure to present you articles of our new collaborators, Mr. Dodig who was intrigued by the "coats of arms" and flags of universities, and Mr. Ivanišević, who acquaints us with the role of crown and flag linked with king Zvonimir.

We continue to follow the activities of the Art Flags Festival, and Mr. Vitez shows us an example of use of modern technologies in heraldic and vexillological research. I am convinced that you may find something interesting among the mentioned. Enjoy reading GiZ,

Željko Heimer

Ovaj broj glasnika **Grb i Zastava** izašao je zahvaljujući potpori **Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba**

This issue of bulletin Grb i Zastava was printed thanks to the support by the City Office for Education, Culture and Sports of the City of Zagreb

S A D R Ž A J
C O N T E N T S

Grb i Zastava

Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva
Bulletin of the Croatian Heraldic & Vexillologic Association

IMPRESSUM

Grb i Zastava
Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva

Broj **14**, Godina **VII.** Zagreb **studeni 2013.**
ISSN1846-3827
Urednik i engleski prijevod: **Željko Heimer**
Predsjedništvo HGZD:
Željko Heimer, predsjednik; **Nenad Labus**, potpredsjednik; **Matea Brstilo Rešetar**, tajnica; **Dubravka Peić Čaldarović**, **Jelena Borošak Marijanović**. Engleska lektura: **Ted Kaye,** North American Vexillologic Association

Cijena broja 35 kn, za inozemstvo 7 €.
Godišnja pretplata (2 broja): 60 kn, za inozemstvo 12 €.
Za članove HGZD - besplatno.
Narudžbe na **Leykam international, Ilica 42, HR-10000 Zagreb** ili na **info@leykam-international.hr**
Izdavač:
Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo
Pazinska 50
HR-10110 Zagreb
E-mail: **hgzd@hgzd.hr**
Web: http://**www.hgzd.hr**
IBAN **HR2323600001101905988**
OIB **21212575148**
Naklada ovog broja: **200 komada**
Tisak: **Denona d.o.o.**
Prilozi za "Grb i Zastavu" dobrodošli su. Članci, fotografije i ostalo mogu se dostaviti izdavaču u pisanom ili tiskanom obliku, u elektroničkom obliku ili kao privici elektroničkom poštom. Materijali se ne vraćaju.
Stavovi i mišljenja izneseni u glasilu su autorski, i ne predstavljaju stavove i mišljenja uredništva ni HGZD. Iako se HGZD trudi da su podaci izneseni u glasilu točni, Društvo ne garantira njihovu točnost i ne preuzima nikakvu materijalnu ni moralnu odgovornost za štetu koja bi zbog njih nastala.
Ovaj broj zaključen je 30. studenog 2013.

Suradnici u ovom broju ***Authors in this issue***

Ivan Dodig, Sveučilište "Hercegovina", Međugorje, član HGZD, ivan.dodig@fdzmb.org

Tomislav Galović, dr. sc., prof. povijesti i dipl. arhivist, Odsjek za povijest Filozoskog fakulteta, Zagreb, voditelj seminara Pomoćne povijesne znanosti, tgalovic@ffzg.hr

Željko Heimer, bojnik dr. sc., predsjednik HGZD, Zagreb, http://zeljko-heimer-fame.from.hr, zheimer@gmail.com

Milan Ivanišević, povjesničar umjetnosti i konzervator u mirovini, ranije ravnatelj Zavoda za zaštitu spomenika kulture i Galerije umjetnina u Splitu, niz radova na hagiografskim i ikonografskim spomenicima, milan.ivanisevic@gmail.com

Enver Ljubović, prof. latinskog jezika i povijesti, više radova i monografija o heraldičkoj baštini Senja i okolice, član HGZD iz Senja, enver.ljubovic@gs.t-com.hr

Dijana Nazor, konzervator-restaurator u Hrvatskom restauratorskom zavodu, koordinatorica likovnog programa festivala *Cest is d´best*, Zagreb, dijananazor@net.hr

Josip Popovčić, prof. povijesti, kustos kulturno-povijesne zbirke Muzeja Turopolja, Velika Gorica, jpopovcic@muzej-turopolja.hr

Marko Vitez, student integriranog preddiplomskog i diplomskog studija geografije i povijesti, Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb, član HGZD, markovitez@yahoo.com

Tomislav Galović

Leksikon hrvatske heraldike – hrvatski heraldičari (4)

Ivan Bojničić (1858. – 1925.)

Lexicon of Croatian Heraldry – Croatian Heraldists (4)

Ivan Bojničić (pl. Bojničić Kninski) hrvatski je povjesničar, arhivist i heraldičar rođen u Valpovu 24. prosinca 1858. Najznačajniji je hrvatski heraldičar konca XIX. i prve četvrtine XX. stoljeća. Izdanak stare hrvatske plemićke obitelji koja potječe iz Kninske županije (s pridjevkom *de Tininio et de Plavno* – od Knina i Plavna). U Budimpešti 1876. diplomirao pravo i filozofiju, a doktorirao 1880. tezom *Krivotvorenje isprava u srednjem vijeku, posebno u Ugarskoj i zajedničkim zemljama* (*Az oklévélhamisitás a középkorban, különösen Magyarországon és társországaiban*, tiskom objavljena u Zagrebu iste godine). Radio u **Mađarskom narodnom muzeju** u Budimpešti, Arheološkom odjelu **Narodnoga muzeja** u Zagrebu, a od 1892. do 1925. arhivar/ravnatelj **Kraljevskog zemaljskog arkiva** u Zagrebu (danas **Hrvatski državni arhiv**, HDA). Posebno zaslužan za useljenje arhiva u novu zgradu tadašnje **Sveučilišne knjižnice** (1911. – 1913.), ali poviše toga i za formiranje arhivskih fondova i zbirki (posebno zbirke grbovnica – *Armales*, današnja sign. HR HDA 885). Usporedno od 1882. do 1922. honorarni lektor, potom profesor mađarskog jezika na **Mudroslovnom/Filozofskom fakultetu** Sveučilišta (Franje Josipa I.) u Zagrebu.

Obavljao i mnoge druge funkcije: dvorski savjetnik, zastupnik *Narodne stranke* (mađaroni) u **Hrvatskom saboru**, tajnik **Hrvatskoga arheološkog društva**, potpredsjednik **Društva umjetnosti** itd. Jedan od utemeljitelja slobodnozidarske lože *Hrvatska vila* i **Družbe Braće Hrvatskog Zmaja**. Urednik nekoliko časopisa (npr. *Glasnik Društva za umjetnost i umjetni obrt*) od kojih posebno treba izdvojiti *Vjestnik Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arkiva/Vjesnik Kraljevskog državnog arkiva u Zagrebu* (*VA*). Surađivao u brojnim domaćim i stranim periodicima, a također se bavio i prevoditeljskim radom.

Istraživao hrvatsku političku i kulturnu povijest, te posebno pomoćne povijesne znanosti (paleografija, diplomatika, heraldika, genealogija, sfragistika, numizmatika, epigrafija, veksilologija i dr.)

Hrvatsku heraldiku zadužio kapitalnim i metodološki uzornim djelom na njemačkom jeziku *Der Adel von Kroatien und Slavonien* (Plemstvo Hrvatske i Slavonije, Nürnberg 1899., započelo izlaziti u pojedinim svescima 1896.; pretisak Neustadt an der Aisch 1986., hrv. pretisak Zagreb 1995.) u

ediciji *J. Siebmacher's grosses und allgemeins Wappenbuch* (IV, 13). To je djelo – u suvremenoj literaturi prozvano *Bojničićev grbovnik* – na 250 stranica i 176 tabli s prikazima šrafiranih grbova izradio temeljem brojnih vlastitih arhivskih istraživanja te rukopisnih grbovnika i stručne literature. U njemu je obrađeno preko 2000 hrvatskih plemićkih porodica. U radu mu je pomogao **E. Laszowski**. Ovim je djelom neupitno dokazao postojanje izvornog hrvatskog plemstva. Prema ocjeni **B. Zmajića** to je: „*Najpodpuniji zbornik grbova hrvatskih plemićkih obitelji, u kojem je prikupljen veliki broj grbova (…) ima veliku vriednost, jer je u njemu skupljeno oko 80% svih do danas poznatih grbova hrvatskog plemstva, pa je svakomu izpitivaču hrvatske heraldike bezuvjetno potrebno kao najvažnije pomagalo (…). No uz te dobre strane ima to djelo i neke veće nedostatke a ti su: izpuštanje gotovo svih grbova onih obitelji, kojima je podieljeno austrijsko plemstvo (hrvatski graničari) te nekih poznatih obitelji iz banske Hrvatske (napr. Zdenčaj, Štriga i dr.)*“

U istoj ediciji (*Siebmacher's* IV, 14) dovršio je i objavio prethodno započeto opsežno djelo **F. H. von Rosenfelda** *Der Adel von Galizien, Lodomerien und der Bukowina* (Plemstvo Galicije, Vladimirije i Bukovine, Nürnberg 1905., pretisak Neustadt an der Aisch 1985.).

Vrlo je vrijedan Bojničićev rad na kraljevskim knjigama (*Libri regii*) kao izvoru za povijest plemstva i heraldike (*Darovnice kralja Ferdinanda I. za Hrvatsku po kralj. registraturnim knjigama „Libri regii“*, 1906.). Riječ je o knjigama u koje su zabilježene kraljevske donacije imanja i podjeljivanja plemstva, potvrde staroga plemstva,

(nastavak na str. 4)

Ivan Bojničić *(pl. Bojničić Kninski) was a Croatian historian, archivist and heraldist born in Valpovo on 24 December 1858. He was the most important Croatian heraldist of the late 19th and the first quarter of 20th century and a descendant of an old noble family originating in Knin County (attributed* de Tininio et de Plavno *– of Knin and Plavno). He graduated with university degrees in law and philosophy in Budapest in 1876, and earned a doctorate in 1880 with the thesis topic* Forging documents in the Middle Ages, particularly in Hungary and common lands *(*Az oklévélhamisitás a középkorban, különösen Magyarországon és társországaiban*, printed in Zagreb the same year). He worked in the* ***Hungarian National Museum*** *in Budapest, the Archaeological Department of the* ***National Museum*** *in Zagreb, and from 1892 to 1925 as archivist and director of the* ***Royal Land Archives*** *in Zagreb (today the* ***Croatian State Archives****, HDA). He was especially noted for moving the archives into the new building of then* ***University Library*** *(1911–1913), and even more so for establishing various archive funds and collections (particularly the Collection of Armorial Patents –* Armales*, current sign HR HAD 885). At the same time, from 1882 to 1922 he was an honorary lecturer and then professor of Hungarian at the* ***Faculty of Philosophy*** *of the (Franz Joseph I) University of Zagreb.*

He performed other numerous functions: court adviser, representative of the ***Popular party*** *(pro-Hungarian) in the* ***Croatian parliament****, secretary of the* ***Croatian Archaeological Society****, vice-president of the* ***Art Society****, etc. He was one of the founders of the Masonic* Croatian Fairy *chapter and the* ***Society of Croatian Dragon Brotherhood****. He edited several journals (e.g.* Voice of the Arts and Crafts Society*) among which the* Voice of the Royal Croatian-Slavonian-Dalmatian Land Archives / Voice of the Royal State Archives in Zagreb *(VA) has a special place. He contributed to numerous Croatian and foreign periodicals, and was a translator.*

He researched Croatian political and cultural history, especially in the auxiliary history sciences (palaeography, diplomatics, heraldry, genealogy, sphragistics, numismatics, epigraphy, vexillology, etc.).

Croatian heraldry is indebted to him for his methodologically exemplary

(cont. on p. 4)

(nastavak sa str. 3)
kraljevska riješenje dvojbenog plemstva, potvrde obiteljskih genealogija, priznanja indigenata, podjeljivanja svjetovnih i crkvenih dostojanstva, grbova, pečata i zastava za korporacije (županije, gradove, kaptole, društva) itd.

Pisao o heraldici i plemstvu uopće (Najstarija hrvatska grbovnica /litterae armales/, *Starine JAZU* 16/1884; Stari grb knezova Krčkih, *Viestnik hrvatskoga arkeologičkoga družtva /VHAD/* VIII/1886, 3; Grb Radoslava Gorjanskoga, *VHAD* XI/1889; Grb bana Sigmunda Ernusta Čakovačkoga, *VHAD* XIII/1891, 3; Grbovnica Kraljevine "Slavonije", *VHAD* n. s. 1/1895., objavljeno i u: Obćinski glasnik IV/1899, 18-19, 21; *Series nobilium quorum litterae armales in generalibus congregationibus Regnorum Croatiae, Slavoniae et Dalmatiae publicatae et acceptatae sunt a. 1557-1848 /Popis plemića proglašenih na Saboru Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije g. 1557-1848./*, 1896; Parnica proti krivotvoritelja plemićkih povelja, VA 2/1900; Armales porodice Završki od godine 1415., *VA* 2/1900; Izvorne plemićke diplome /litterae armales/ u Kralj. zem. arkivu, *VA* 3/1901; Ein Adelsmacher-Process im 18. Jahrhundert, *Agramer Zeitung /AZ/* 77/1902, 263; *O plemstvu s osobitim obzirom na hrvatsko plemstvo* /Braća Hrvatskog Zmaja, sv. 11/, 1908; Najstarije hrvatske grbovnice, *VA* 10/1908; Zastava grada Zagreba, *Narodne novine* 68/1902, 102; Serbische Fahnen und Wappen, *Die Drau* 42/1909, 190; Srbijanske zastave i grbovi, *Hrvat* 16[15]/1909; Grb knezova Zrinskih, *Narodna starina* II/1923, 5; Zvijezda Hrvata, *Obzor* 64/1923, 137), o problematici povijesnog bosanskog grba: Über das alte Wappen Bosniens, *AZ* 54/1879:203; Noch einmal über das alte Wappen Bosniens, *AZ* 54/1879:231; Weiteres über das alte Wappen Bosniens [Zur südslavischen Heraldik], *Archiv für slavische Philologie* IV/1880, 3), o sfragistici (Popis do sada izdanih hrvatskih pečata, *VHAD* II/1880, 4; Podaci k hrvatskom pečatoslovlju, *VHAD* 3/1881, 1; Sfragistička istraživanja, *VHAD* n. s. 1/1895; Pečat kraljevine od godine 1497., *VA* III/1901).

Njegova kći **Vjera pl. Bojničić-Zamola** bila je akademska i heraldička slikarica. Ivan Bojničić umro je u Zagrebu 11. lipnja 1925. Za svoj znanstveni i stručni rad bio je odlikovan hesenskim *Redom Filipa Velikodušnoga* 1896., srbijanskim *Redom sv. Save III. stepena* 1901., a primio je i posebno priznanje od cara i kralja **Franje Josipa I.** 1902. U HDA u Zagrebu čuva se ostavština obitelji Bojničić.

O Bojničićevu životu i djelu vidi [Josip Matasović] „Nekrolog", *Narodna starina* IV (1925) 11: 356-358; Stjepan Antoljak, „Bojničić, Ivan", *Hrvatska enciklopedija* III (1942): 16; Bartol Zmajić, „Razvitak heraldike u banskoj Hrvatskoj", *Vjesnik Hrvatskog državnog arhiva* XI (1945): 43-58; Marko Atlagić, *Grbovi plemstva u Slavoniji 1700-1918*, Čakovec: RO "Zrinski" TIZ Čakovec – Povijesno društvo Pakrac-Daruvar-Grubišno polje (Biblioteka posebnih izdanja 25), 1982; Mladen Švab, „Bojničić, Ivan", *Hrvatski biografski leksikon* II (1989): 99-100; Frano Glavina, „Crtice iz povijesti hrvatske heraldike", *Građa i prilozi za povijest Dalmacije* 12 /= *Božić-Bužančić zbornik*/ (1996): 849-861; Ivan Majnarić, „Izvori za povijest plemstva – Pregled s osvrtom na Hrvatski državni arhiv", *Povijesni prilozi* XXV (2006) 31: 23-37; Zlatko Matijević, „Dr. Ivan Bojničić (1858. – 1925.): u prigodi 150. obljetnice rođenja", *Arhivski vjesnik* 51 (2008): 569-584; Matea Brstilo Rešetar, „Heraldičko nazivlje na temu ratovanja s Osmanlijama", *Povijesni prilozi* XXIX (2010) 38: 71-96; potpunu bibliografiju radova I. Bojničića vidi u: Emilij Laszowski, „† Dr. Ivan pl. Bojničić Kninski 1858. – 1925.", *Vjesnik Kr. Državnog arkiva u Zagrebu* II (1926): 1-12; *Bibliografija rasprava i članaka* (IV. Historija), sv. 8, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1965., 45-49. ■

(cont. from p. 3)
landmark book in German Der Adel von Kroatien und Slavonien *(*The Nobility of Croatia and Slavonia*, Nürnberg 1899, begun in volumes in 1896; reprint Neustadt an der Aisch 1986, reprint in Zagreb 1995) in the edition* J. Siebmacher's grosses und allgemeins Wappenbuch *(IV, 13). He prepared the book - in modern literature called* The Bojničić Armorial*, with 250 pages and 176 tables with hatched depictions of coats of arms – was prepared based on his own extensive archival research and manuscript armorial books and other literature. In it he covered more than 2000 Croatian noble families. He was assisted by* ***E. Laszowski****. With this work he proved beyond any doubt the existence of the original Croatian nobility.* ***B. Zmajić*** *called it "*the most complete collection of Croatian noble families coats of arms, assembling numerous examples (…) of great value, as it includes some 80% of all known coats of arms of Croatian nobility, thus being an absolutely necessary and most important tool to any researcher of Croatian heraldry (…) However, besides its strengths, it does include some major deficiencies, being the omission of almost all of the family arms granted to the Austrian nobility (in the Military Frontier) as well as to some famous families from the Banal Croatia (e.g. Zdenčaj, Štriga etc.).*"*

*In the same edition (*Siebmacher's *IV, 14) he completed and edited a large work begun by* ***F. H. von Rosenfeld*** Der Adel von Galizien, Lodomerien und der Bukowina *(*The Nobility of Galicia, Lodomeria and Bukovina*, Nürnberg 1905, reprint Neustadt a/d Aisch 1985).*

*Much of Bojničić's valuable work is on the royal books (*Libri regii*) as a source for noble and heraldic history (*King Ferdinand I Grants for Croatia by Royal Registration Books "Libri Regii"*, 1906). The books recorded royal donations of estates and grants of nobility, confirmations of ancient nobility, royal decisions on doubtful nobility, confirmations of family genealogies, acknowledgment of indigénats, grants of civic and ecclesiastic offices, coats of arms, seals, and flags for corporations (counties, cities, chapters, societies), etc.*

*He wrote on heraldry and nobility in general (*The Oldest Croatian Armoral Patent /litterae armales/, *Starine JAZU 16/1884;* The Old Coat of Arms of the Dukes of Krk*, Viestnik hrvatskoga arkeologičkoga družtva /VHAD/ VIII/1886, 3;* The Coat of Arms of Radoslav Gorjanski*, VHAD XI/1889;* The Coat of Arms of Ban Sigmund Ernust of Čakovec*, VHAD XIII/1891, 3;* The Armorial Patent of Kingdom of "Slavonia"*, VHAD n. s. 1/1895., issued also in: Obćinski glasnik IV/1899, 18-19, 21;* Series nobilium quorum litterae armales in generalibus congregationibus Regnorum Croatiae, Slavoniae et Dalmatiae publicatae et acceptatae sunt a. 1557 – 1848 */*List of Nobility Proclaimed in the Parliament of Croatia, Slavonia and Dalmatia in years 1557 – 1848*/, 1896;* A Litigation against Nobility Patents Forgerers*, VA 2/1900;* Armales of the Završki family of 1415*, VA*

(cont. on p. 5)

Milan Ivanišević

O zastavi hrvatskoga kralja Zvonimira

U hrvatskoj povijesti ranoga srednjeg vijeka pisani i klesani izvori potvrđuju petnaest vladara po imenu i različitim naslovima. Obred krunjenja kraljevskom krunom potvrđuje samo jedan vjerodostojni izvor. Dijelove toga izvore pokazujem u hrvatskom prijevodu **Nade Klaić**,[1] koji sam preradio za svoje izdanje solinskih izvora.[2] »*Sa sabora održanog u Dalmaciji od poslanika pape Grgura Sedmoga, naime, Gebizona, tada opata samostana svetih Bonifacija i Aleksija,*[3] *sada biskupa u Ceseni,*[4] *i Folcuina, biskupa u Fossombroneu, koji je sabor sadržan u arhivu Svete Lateranske Palače, u kojem se o kraljevstvu i o kralju Dalmacije, između ostalog, ovako čita. 72 O imanjima i danku od dvije stotine bizantskih zlatnika koje daje kralj Hrvatske i Dalmacije i o vjernosti koju je obrekao Rimskoj Crkvi. U ime svetoga i nedjeljivoga Trojstva. Godine Gospodnjega utjelovljenja tisuću sedamdeset i šeste, indikcije četrnaeste,*[5] *mjeseca listopada.*

(nastavak na str. 7)

Città del Vaticano, Palazzo Apostolico, Archivio Segreto Vaticano, Piano Nobile.[18] Druga soba; oko 1611. Prijevod natpisa:[2a] Dimitrije, Hrvatske i Dalmacije | knez, kojega je prvosvećenik Grgur VII., | po poslaniku, kraljevskim naslovom odlikovao | godišnji danak blaženom Petru | obvezao se platiti.

Second Room; ca. 1611. Inscription:[2a] *Demetrius, Croatia's and Dalmatia's | Duke, whom Supreme Pontiff Gregory VII, | through a legate, with the royal title honoured, | an annual tribute to Blessed Peter | committed to pay.*

On Croatian King Zvonimir's Flag

In the history of Croatia in the Early Middle Ages, written and stone-carved sources confirm fifteen rulers by name and various titles. However, a coronation ceremony using a royal crown is confirmed only by one reliable source. I provide a portion of that source from the Croatian translation by ***Nada Klaić****,*[1] *which I have adapted from my publication of the Solin sources:*[2]

»From the council held in Dalmatia by the delegate of Pope Gregory VII, namely Gebizo, at the time abbot of the St. Boniface monastery and Alessio,[3] now the bishop in Cesena,[4] and Folcuinus, the bishop in Fossombrone, record of which was contained in the archives of the Apostolic Palace of the Lateran, and in which, on the kingdom and on the king of Dalmatia, among others, reads so. 72 On estates and tributes of two hundred Byzantine gold pieces, given by the king of Croatia and Dalmatia and on the allegiance which he vowed to the Roman Church. In the name of the holy and indivisible Trinity. In the year of the Incarnation of Our Lord one thousand seventy six, of fourteenth[5] Indiction, in the month of October. I, Demetrius, also called Zvonimir, by the grace of God Duke of Croatia and

(cont. on p. 7)

(cont. from p. 4)

2/1900; Original nobility charters /litterae armales/ in the Royal Land Archives, *VA 3/1901;* A Nobilitation Process in 18th Century, *Agramer Zeitung /AZ/ 77/1902, 263;* On Nobility in Particular on Croatian Nobility */Braća Hrvatskog Zmaja, sv. 11/, 1908;* The Oldest Croatian Armorial Patents, *VA 10/1908;* The Flag of the City of Zagreb, *Narodne novine 68/1902, 102;* Serbian Flags and Arms, *Die Drau 42/1909, 190;* Serbian Flags and Arms, *Hrvat 16[15]/1909;* The Coat of Arms of the Dukes of Zrinski, *Narodna starina II/1923, 5;* The Star of the Croats, *Obzor 64/1923, 137), on the issue of the historical Bosnian arms:* On the Old Coat of Arms of Bosnia, *AZ 54/1879;* Once More on the Old Coat of Arms of Bosnia, *AZ 54/1879;* Further on the Old Coat of Arms of Bosnia [for South-Slavic Heraldry], *Archiv für slavische Philologie IV/1880, 3), on sphragistics (*The List of Published Croatian Seals, *VHAD II/1880, 4;* Data for Croatian sigilography, *VHAD 3/1881, 1;* Sphragistics Research, *VHAD n. s. 1/1895;* The Seal of the Kingdom of 1497, *VA III/1901).*

His daughter, ***Vjera pl. Bojničić-Zamola****, was an academic and heraldic painter. Ivan Bojničić died in Zagreb on 11 July 1925. For his scientific and scholarly work he was awarded with the* Hessean Order of Philipp the Magnanimous *1896, the Serbian* Order of St. Sava 3rd Degree *1901, and a special acknowledgment from Emperor and King* ***Franz Joseph I*** *1902. The Bojničić family heritage is preserved in the HDA in Zagreb.*

On Bojničić's life and work see [Josip Matasović] "Necrologue", Narodna starina *IV (1925) 11: 356-358; Stjepan Antoljak, "Bojničić, Ivan",* Hrvatska enciklopedija *III (1942): 16; Bartol Zmajić, "Development of Heraldry in Banal Croatia",* Vjesnik Hrvatskog državnog arhiva *XI (1945): 43-58; Marko Atlagić,* The Nobility Coats of Arms in Slavonia 1700 – 1918, *Čakovec: RO "Zrinski" TIZ Čakovec – Povijesno društvo Pakrac-Daruvar-Grubišno polje (Biblioteka posebnih izdanja 25), 1982; Mladen Švab, "Bojničić, Ivan",* Hrvatski biografski leksikon *II (1989): 99-100; Frano Glavina, "Notes from the History of Croatian Heraldry",* Građa i prilozi za povijest Dalmacije *12 /=* Božić-Bužančić zbornik*/ (1996): 849-861; Ivan Majnarić, "Sources for the Nobility History – Overview for the Croatian State Archives",* Povijesni prilozi *XXV (2006) 31: 23-37; Zlatko Matijević, "Dr. Ivan Bojničić (1858 – 1925): on the occasion of his 150th Anniversary",* Arhivski vjesnik *51 (2008): 569-584; Matea Bstilo Rešetar, "Heraldic Terminology Regarding the Wars against Ottomans", Povijesni prilozi XXIX (2010) 38: 71-96; the full bibliography of I. Bojničić see: Emilij Laszowski, "† Dr. Ivan pl. Bojničić Kninski 1858 – 1925", Vjesnik Kr. Državnog arkiva u Zagrebu II (1926): 1-12; Bibliography of Discussions and Articles (IV. Historija), sv. 8, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1965., 45-49.*

Ivan Dodig

Grbovi i zastave hrvatskih sveučilišta

Sveučilišta su bila među prvim korporativnim institucijama koje su počele usvajati grbove još u srednjem vijeku. Tako i hrvatska sveučilišta imaju svoje simbole. Kod većine su oznake u obliku kružnih pečata, no iako ih sama sveučilišta nazivaju grbovima, oni nemaju tradicionalnih heraldičkih obilježja te nisu grbovi u heraldičkom smislu. Većina tih sveučilišnih „grbova“ sadrži natpise na hrvatskom i/ili latinskom jeziku. U pravilu nemaju propisane boje, osim za uporabu na zastavama, koje su uglavnom jednobojne, često su u boji odgovarajuće gradske zastave. Sveučilišni simboli redovito su propisani u njihovim statutima.

Sveučilište u Zagrebu ima grb kružnog oblika s prikazom povijesne zgrade Sveučilišta. Uz obod ime i godina osnutka 1669. na hrvatskom i arapskim brojkama ili na latinskom jeziku i rimskim brojkama. Zastava je plave boje, razmjera 1:2, s grbom zlatne boje u sredini, promjera pola širine zastave. (Čl. 4. Statuta)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku rabi grb kružnog oblika s grbom grada Osijeka u sredini, okružen natpisom imena na hrvatskom. Zastava je bijelo-plava dvobojnica, 1:2, s plavim grbom u sredini. (Čl. 6 Statuta)

Sveučilište u Dubrovniku koristi grb kružnog oblika s prikazom stiliziranog baroknog stubišta *Uz Jezuite*, u središtu kojega je uklesan natpis *Collegium Rhagusinum* (zapravo je taj natpis toliko sitan, da je predstavljen samo simbolično naznakom natpisne ploče). Uokolo je ime na hrvatskom i latinskom jeziku. Zastava je tamnocrvena sa srebrnim grbom. (Čl. 18. Statuta)

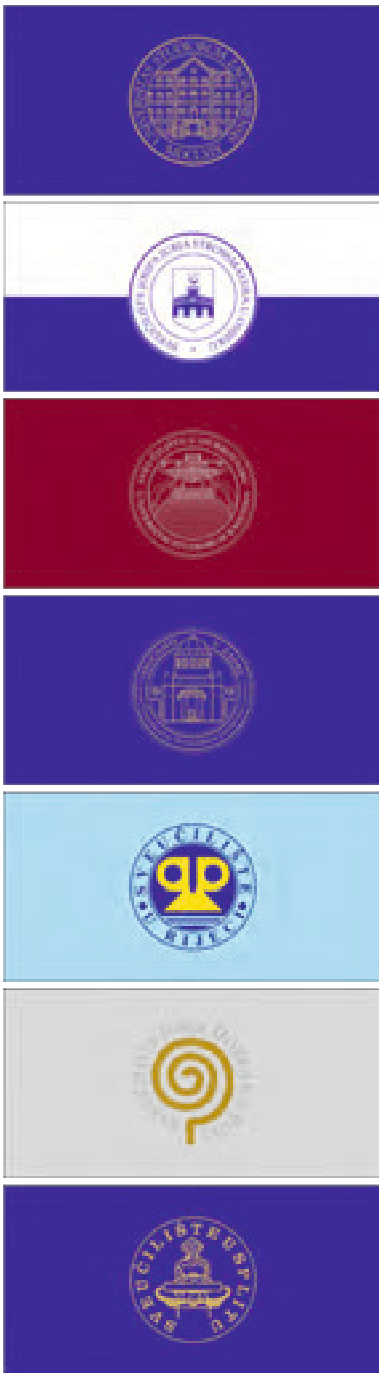
Sveučilište u Zadru ima grb kružnog oblika s prikazom crkve nekadašnjeg liceja sv. Dimitrija, okružen natpisom na hrvatskom i latinskom i godinama 1396. i 2002. Zastava je dvostrana, na licu plava sa zlatnim grbom, a na naličju bijela s grbom staroga Sveučilišta i natpisom na latinskom jeziku. (Čl. 4. Statuta)

Sveučilište u Rijeci ima grb kružnog oblika sa stiliziranim crtežom koji sintetizira više simbola: dvostruko stilizirano slovo *R*, lik sove, stilizirano glagoljsko slova *S*, a i asocira na bitvu za privezivanje brodova te na nakovanj, a ispod je stilizirano more. Oko znaka je ime na hrvatskom ili latinskom jeziku. Središnji simbol je žuto-zlatne boje, na tamno plavoj podlozi, a obrub i tekst su tamno plavi na svijetlo plavoj podlozi. Zastava je svijetlo plava, 1:2, s grbom promjera pola širine zastave. (Čl. 11. Statuta)

Sveučilište Juraja Dobrile u Puli simbolizira crtež u obliku spirale, oko kojeg je ime na hrvatskom ili latinskom jeziku. Spirala je boje starog zlata, slova su siva. Zastava je srebrna sa simbolom u sredini. (Čl. 3. i 8. Statuta)

Sveučilište u Splitu ima grb kružnog oblika s prikazom skulpture Ivana Meštrovića *Povijest Hrvata*, okružen imenom na hrvatskom ili latinskom jeziku. Zastava je plava sa zlatnim znakom u sredini. (Čl. 5. i 7. Statuta)

(nastavak na str. 9)

The Coats of Arms and Flags of Croatian Universities

During the medieval period universities were among the first corporate institutions to adopt coats of arms. Thus, Croatian universities also use their symbols, that are seal-shaped, mostly circular, and although the universities themselves call them “coats of arms”, they have no heraldic character, so they could not be considered heraldic coats of arms. Most contain inscriptions in Croatian and/or Latin. Generally, no colour is prescribed, except for use on flags. The flags are mostly mono-coloured, often matching the city flag's colour. As a rule the symbols are prescribed in the statutes of each university.

University of Zagreb *has circular arms depicting the university building. Along the edge is the name and founding year (1669) in Croatian and Arabic numerals or in Latin and Roman numerals. The flag is blue, 1:2, with the arms in gold in the centre, half the flag width in diameter. (Statutes, Art. 4)*

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek *uses circular arms bearing the coat of arms of the city of Osijek surrounded by the name in Croatian. The flag is a white-blue bicolour, 1:2, with the arms in blue in the centre. (Statutes, Art. 6)*

University of Dubrovnik *uses circular arms depicting the Baroque staircase* Uz Jezuite*, in the centre of which is carved* Collegium Rhagusinum *(in fact, the inscription would be so small that it is only hinted at by a plaque). It is surrounded by the name inscribed in Croatian and Latin. The flag is dark red with the arms in silver. (Statutes, Art 18)*

University of Zadar *has circular arms depicting the former lyceum of St. Demetrius, surrounded by the name in Croatian and Latin and the years 1396 and 2002. The flag is two-sided, the obverse blue with the golden arms and reverse white with the arms of the old University and an inscription in Latin. (Statutes, Art. 4)*

University of Rijeka *has circular arms with stylized depiction synthesizing several symbols: a double letter R, an owl, a Glagolitic letter S, but also recalling a mooring bollard and an anvil; and a stylized sea below. Surrounding it is the name in Croatian or Latin. The central symbol is golden-yellow on dark blue background; the outline and the text are also dark blue with light blue background. The flag is light blue, 1:2, with the arms half the flag width in diameter. (Statutes, Art. 11)*

Juraj Dobrila University of Pula *is symbolized with a spiral drawing surrounded by the name in Croatian or Latin. The spiral is coloured old gold and the letters are gray. The flag is silver with the symbol in the centre. (Statutes, Art. 3 and 8)*

University of Split *uses circular arms depicting Ivan Meštrović's sculpture* the History of Croats*, surrounded by the name in Croatian or Latin. The flag is blue with the arms in gold in the centre. (Statutes, Art . 5 and 7)*

(cont. on p. 9)

Ja, Dimitrije, koji se zovem i Zvonimir, milošću Božjom knez Hrvatske i Dalmacije, koga si ti, gospodine Gebizone, primivši kao poslanik apostolske stolice vlast od gospodina našega pape Grgura, u solinskoj crkvi svetoga Petra, nakon saborovanja i složnog izbora svega svećenstva i naroda u upravu kraljevstva Hrvata i Dalmatinaca, zastavom, mačem, žezlom i krunom uveo i učinio kraljem, tebi se zavjetujem, obećajem i obričem da ću stalno ispunjavati sve što mi tvoja časna svetost naloži. (…) Posavjetovavši se sa svim svojim prvacima, određujem da se za predano mi kraljevstvo svake godine na Uskrs plaća Svetom Petru danak od dvije stotine bizantskih zlatnika (…) Osim toga dajem, predajem i potvrđujem apostolskoj stolici samostan svetoga Grgura zvan Vrana sa svom njegovom riznicom, to jest sa srebrenim moćnikom u kome su moći svetoga tijela istog blaženoga Grgura, dva križa, kaležom i pliticom, dvjema zlatnim krunama, ukrašenim dragim kamenjem,[6] *evanđelistarom pisanim srebrom,*[7] *sa svim njegovim pokretnim i nepokretnim dobrima, neka bude zauvijek gostinjac poslanicima Svetoga Petra i u njihovoj potpunoj vlasti*«.

U zapadnom obredu krunjenja kralja i kraljice[8] i u obredu krunjenja cara, na Zapadu,[9] i cara i suvladara na Istoku,[10] vladar ne prima zastavu. **Ivan Kukuljević Sakcinski**, prvi i do sada jedini proučavatelj krunjenja hrvatskoga vladara, na svoj način, samo dijelom znanstveno utemeljeno, opisuje obred krunjenja **Tomislava**, ali u obredu ne spominje zastavu. Nju nabraja samo poslije završetka obreda: »*Pred crkvom zasjede kralj konja, a pred njim nosijaše mačehar goli mač kraljevski, a stjegonoša razvijeni barjak, dočim sam kralj držaše u ruci žezlo.*«[11] Kukuljevićevo nekadašnje proučavanje i moje sadašnje proučavanje ne potvrđuju primanje zastave u obredu krunjenja. Po izvoru, koji nije opis krunjenja, nego opis nastanka i popis kraljevih obveza Svetoj Stolici, zastava koju iz Rima nose papinski poslanici u Solin i tamo je daju novom kralju, može biti samo papinska zastava, a razlozi njezina davanja kralju nisu u obredu krunjenja. Te razloge valja pronaći drugdje u postupcima Crkve.

Veoma je poučan događaj iz doba jedinstvene Crkve, prije raskola, i vladara koji od nje traži najveću pomoć u vladanju, ali joj i nameće svoju moć, onu koju ima uz njezinu pomoć. Vladar je **Karlo Veliki**, papa je **Leon Treći**, jeruzalemski je patrijarh **Juraj**, a godine su 799. i 800. U prvoj godini dolazi Karlu, tada još kralju, iz Jeruzalema monah i nosi mu blagoslov patrijarha i moći Svetoga Groba (*benedictionem et reliquias de sepulchro Domini quos patriarcha Hierosolimitanus domno regi miserat, detulit*). Prije ožujka 800. kralj šalje monaha u Jeruzalem i zajedno s njim svoga dvorskoga svećenika **Zahariju**, a oni nose kraljeve darove tim svetim mjestima. Dana 23. prosinca 800. dolaze iz Jeruzalema u Rim svećenik Zaharija, monah s Maslinske gore i monah iz samostana svetoga Sabe. Oni nose

Dalmatia, whom you, lord Gebizon, receiving as the emissary of the Holy See the authority of our lord Pope Gregory, in the Solin church of Saint Peter, as the assembly and unanimous election by all the clergy and people, in the administration of the kingdom of Croats and Dalmatians, with a flag, a sword, a sceptre, and a crown introduced and made me a king, to you I plight, promise, and vow that I shall always fulfil all that your honourable holiness commands. (…) After counselling with all my leaders, I determine that for the kingdom given to me, each year at Easter is paid to Saint Peter tribute of two hundred Byzantine gold pieces (…) Besides, I am giving, handing over and confirm to the Holy See the monastery of Saint Gregory called Vrana with all of its treasury, i.e. with the silver reliquary with the relics of the holy body of the same Saint Gregory, two crucifixes, a chalice and a paten, two golden crowns ornamented with precious stones,[6] a silver inscribed gospel book,[7] and with all of its movable and immovable goods, to be for eternity inn for the emissaries of Saint Peter and in their full authority*«.*

In the coronation ceremony for kings and queens[8] *in the West, for emperors in the West,*[9] *and for emperors and co-rulers in the East,*[10] *the rulers do not receive a flag.* ***Ivan Kukuljević Sakcinski****, the first and so far the only researcher of Croatian coronations, describes (in an only partially scientifically grounded way) the coronation ceremony of King* ***Tomislav****, but he does not mention a flag in the ceremony itself. However, a flag does appear after the end of the ceremony: »*In front of the church the king climbed on a horse and in front of him the sword-bearer carried the unsheathed royal sword, and the flag-bearer the unfurled banner, while the king himself held in his hand the sceptre.*«*[11] *Kukuljević's previous research and mine do not confirm presentation of a flag in the coronation ceremony. The source, which describes not the coronation but the occasion and a list of royal obligations to the Holy See, describes the flag brought from Rome to Solin by papal emissaries and which was given to the new king; it may have been only a papal flag, presented to the king for reasons other than the coronation ceremony. The reasons should be found in other proceedings of the Church.*

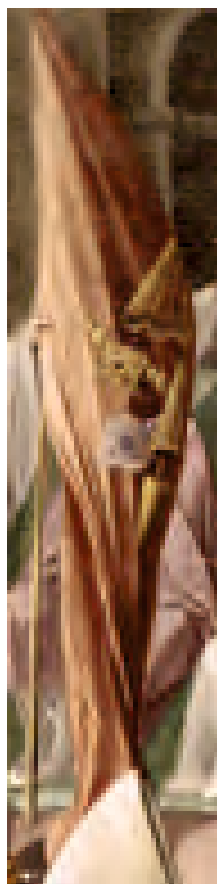
An instructive event comes from the period of the Church before the schism, when a ruler sought the Church's aid in his rule, while at the same time enforcing his power over it, a power he derived in part with the Church's help. The ruler is ***Charlemagne****, the pope is* ***Leo III****, the patriarch of Jerusalem is* ***George****, and the years are 799 and 800. In 799 a monk comes from Jerusalem to Charles, then still a king, bringing the blessing of the patriarch and a relic of the Holy Sepulchre (*benedictionem et reliquias de sepulchro Domini quos patriarcha Hierosolimitanus domno regi miserat, detulit*). Before March 800 Charles sends the monk back to*

1 Nada Klaić, *Izvori za hrvatsku povijest do 1526. godine*, Školska knjiga, Zagreb, 1972., 68-69, br. 53.
2 Milan Ivanišević, *Povijesni izvori*, Starohrvatski Solin, Split, 1992., 82, 84, broj 10.1. 2a *Idem.* Foto IV.
3 Ova bazilika i samostan, tada benediktinski, još postoje u Rimu, na brdu Aventinu (Piazza di Sant'Alessio). | *This basilica and monastery, at the time Benedictine, still stand in Rome, on the Aventine Hill (Piazza di Sant'Alessio).*
4 Ove riječi potvrđuju nastanak prvoga zapisa ovog izvora u vrijeme poslije godine 1083., jer je od te godine Gebizon biskup u Ceseni (Paul Fabre, *Étude sur le Liber Censuum de l'Église romaine*, Paris, 1892., 24 [Bibliothèque des Écoles françaises d'Athènes et de Rome, 62]). Gebizon je prvi put zapisan kao opat 10. listopada 1073. (Felice Maria Nerini, *De Templo et Coenobio sanctorum Bonifacii et Alexii historica monumenta*, Roma, 1752., 178-188; na str. 186-87 je isprava o krunjenju). Gebizon je zapisan kao živ 3. ožujka 1097. | *These words confirm the creation of the record after 1083, because after that year Gebizo was bishop in Cesena. Gebizo was first recorded as abbot on 10 October 1073.*
5 Po zaključku Jakova Stipišića, pogrešna je 14. indikcija, a točna je 15., jer je nadnevak događaja poslije 1. rujna (Jakov Stipišić, *Pitanje godine krunidbe kralja Zvonimira*, Zvonimir, kralj hrvatski, Zagreb, 1997., 62 [govor na skupu prije tiskanja: 15. prosinca 1989.]). | *The conclusion of Jakov Stipišić is that the 14th Indiction is wrong, it should be the 15th, since the date is after 1 September.*
6 U ovim je krunama Lovre Katić prepoznao dio opreme za svetohranište koje je visjelo iznad oltara (Lovre Katić, *Prilog poznavanju crkvenog namještaja u Dalmaciji,* Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, LVI.-LIX., Split, 1954.-1957., 244-246 [tiskano 1958.]). | *Lovre Katić identified these crowns as accessories for the tabernacle hanging over the altar.*
7 U izvornim riječima: *cum euangeliorum textu de argento* prepoznao je Viktor Novak vrstu bogatoga rukopisa pisana srebrom na bojadisanoj pergameni (Viktor Novak, *Scriptura Beneventana s osobitim obzirom na tip dalmatinske beneventane*, Zagreb, 1920., 60-61). | *The original* cum euangeliorum textu de argento*, Viktor Novak identified as a richly produced manuscript inscribed in silver on coloured parchment.*
8 Georg Waitz, *Die Formeln der Deutschen Königs- und der Römischen Kaiser-Krönung vom zehnten bis zum zwölften Jahrhundert*, Abhandlungen der Königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, XVIII., Göttingen, 1872., 3-92.
9 Reinhard Elze (ed.), *Ordines coronationis imperialis*, Hannover, 1960. (Monumenta Germaniae Historica, Fontes iuris Germanici antiqui in usum scholarum separatim editi, IX.)

patrijarhove darove: ključeve Svetoga Groba, Golgote, Grada i brda Siona te zastavu (*cum vexillo detulerunt*). Kralj ih dobrohotno prima, ugošćuje ih, a u travnju ih šalje natrag sa svojim darovima. Poslije dva dana od njihova dolaska u Rim, na Božić, u crkvi svetoga Petra, na misi iznad Apostolova groba, papa Leon kruni Karla carskom krunom (*Leo papa coronam capiti eius imposuit*).[12] Ovi ljetopisni zapisi pokazuju kako je zastava znak vlasti nad nekim mjestom, ljudima i stvarima u njemu, znak neke obveze onoga kojemu je dana spram onoga koji zastavu daje. Zastava nije znak u postupku krunjenja, nego je to kruna stavljena na glavu okrunjenoga.

Drugi događaj, bliži Zvonimirovu vremenu, potvrđuje zastavu kao znak pobjednika i njegova feudalnoga odnosa s Papom. **Goffredo Malaterra**, benediktinac koji je godine 1098. dovršio svoj ljetopis o podvizima njemu poznatoga kneza **Ruđera Prvoga Sicilijanskog**, opisuje pobjedu nad Saracenima na rijeci Cerami, u godini 1063. Knez je poslao papi **Aleksandru Drugom** vijest o pobjedi i darove, među kojima su bile četiri deve. Papa je odvratio šaljući pobjedniku svoj blagoslov i zastavu: *Comes Deo et sancto Petro, cuius patrocinio tantam victoriam se adeptum recognoscebat (…) Alexandro papae, qui tunc temporis vice beati Petri prudenter et catholice exsequebatur, apud Romam repraesentat. Apostolicus vero, plus de victoria a Deo de paganis cencessa quam de sibi transmissis donariis gavisus, banedictionem apostolicam et, potestate qua utebatur (…) vexillumque a Romana Sede, apostolica auctoritate consignatum.*[13]

U promišljanjima o krunjenju i o zastavi približit ću se prostorima nedaleko od hrvatskih, a u povijesti dobro povezanima s našim prostorom i događajima. Najprije o krunjenju. Ugarski vladar **Stjepan** nastoji svoju vlast ojačati svojim krštenjem i širenjem vjere i crkvene vlasti u svojoj državi. Kad su ta njegova nastojanja uznapredovala, šalje u Rim benediktinca **Astrikusa**, kaločkoga biskupa. Prima ga papa **Silvestar Drugi** i 27. ožujka 1000. piše Stjepanu kako mu šalje krunu, imenuje ga kraljem i daje mu svoj blagoslov: *diadema, nomenque regium (…) cum Apostolica et nostra benedictione libenter concessimus, concedimus et impertimur.*[14] Očito su pripreme krunjenja potrajale, pa je obred bio 17. kolovoza 1001. u Esztergomu.[15] Događaj potvrđuje kako za krunjenje valja Papi poslati zamolbu, a on uzvraća šaljući krunu, ali ne i zastavu. Sada promišljanje samo o zastavi. Dukljanski je vladar **Mihael** (*Michaheli, Sclavorum regi*) zamolio od pape **Grgura Sedmoga** zastavu za sebe i palij za barskoga nadbiskupa. To pismo nije sačuvano, ali je sačuvan papin odgovor, napisan u Rimu 9. siječnja 1078. Po njemu znamo kako papa nije zadovoljan onim što je napisano, jer postoji nesuglasje između splitske i

*Jerusalem with his court priest Zechariah, taking royal gifts to those holy places. On 23 December 800, Zechariah, a monk from the Mount Olivet, and a monk from the Mar Saba monastery arrive from Jerusalem in Rome. They bring the patriarch's gifts: the keys of the church of the Holy Sepulchre, Calvary, the City of Jerusalem, and Mount Zion and a flag (*cum vexillo detulerunt*). The king receives them benevolently, hosts them, and sends them back with his gifts the following April. On Christmas, two days after their arrival in Rome, Pope Leo crowns King Charles with an imperial crown (*Leo papa coronam capiti eius imposuit*) in the church of Saint Peter, in a mass over the saint's grave.[12] The annals show that a flag is symbol of rule over some place, people, and things in it; a symbol of some obligation from the receiver to the giver. A flag is not a symbol in a coronation procedure; that symbol is the crown set on the head of the crowned one.*

*Another event, closer to Zvonimir's era, confirms a flag as a symbol of a victor and his feudal relationship to the Pope. **Goffredo Malaterra**, a Benedictine who in 1098 wrote the annals of the feats of duke **Roger I of Sicily**, described the victory over Saracens at the Cerami River in 1063. The duke sent Pope **Alexander II** the news of the victory along with presents, including four camels. The Pope replied by sending the victor his blessing and a flag:* Comes Deo et sancto Petro, cuius patrocinio tantam victoriam se adeptum recognoscebat (...) banedictionem apostolicam et, potestate qua utebatur (…) vexillumque a Romana Sede, apostolica auctoritate consignatum.[13]

*Considering coronations and flags, I turn to areas nearer Croatia, in history and geography. First on coronations: The Hungarian ruler **Stephen I** sought to strengthen his rule by converting to Christianity and adopting the church in his kingdom. When his efforts advanced, he sent a Benedictine – **Astrik**, the Bishop of Kalocsa – to Rome, who was received by Pope **Sylvester II**. The pope wrote Stephen on 27 March 1000, saying he is sending him a crown, names him a king, and gives him his blessing:* diadema, nomenque regium (…) cum Apostolica et nostra benedictione libenter concessimus, concedimus et impertimur.[14] *Apparently, the preparations for the coronation took some time and the ceremony was eventually held on 17 August 1001 in Esztergom.[15] The event confirms that for a coronation one had to send a request to the pope, who would reply by sending a crown (not a flag). Now to turn back to the flag: **Michael**, the ruler of Doclea (*Michaheli, Sclavorum regi*), asked Pope **Gregory VII** for a flag for himself and a* pallium *for the bishop of Bar (Antivari). The letter was not preserved, but the pope's answer was, written in Rome on 9 January 1078. From it we learn that the pope was not satisfied with what was*

10 Johann Jacob Reiske (ed. and Latin transl.), *Constantini Porphyrogeniti imperatoris de ceremoniis aulae Byzantine, I.*, Bonn, 1829. (Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae)
11 Ivan Kukuljević Sakcinski, *Prvovjenčani vladaoci Bugara, Hrvata i Srba i njihove krune, II. Tomislav prvi kralj hrvatski*, Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, 58., Zagreb, 1881., 51 (čitano u Akademiji prije tiskanja: 25. lipnja 1879.).
12 Friedrich Kurze (ed.), *Annales regni Francorum*. Hannover, 1895., 110-112 (Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum separatim editi, [6.])
13 Ernesto Pontieri (ed.), *De rebus gestis Rogerii Calabriae et Siciliae Comitis et Roberti Guiscardi fratris eius auctore Gaufredo Malaterra*, Bologna, 1928., 44-45 (Rerum Italicarum Scriptores, V, I, fascicolo 218-219). Riječi su u drugoj knjizi, broj XXXIII.
14 Gyögy Fejér (ed.), *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis, I*, Buda, 1829., 276.
15 János Karácsonyi, *Szent István király élete*, Budapest, 1904., 18 i bilješka 38. Ovaj je nadnevak vjerojatan jer je toga dana bila nedjelja. | *Cf. note 38 there. The date indicated is probable since it was a Sunday.*
16 Prijevod: Franjo Rački. *Borba južnih Slavena za državnu neodvisnost u XI. vieku*, Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, 30., Zagreb, 1875., 76 (čitano u Akademiji prije tiskanja: 15. listopada 1873.). Rački nije razumio kako je palij namijenjen nadbiskupu, a to je priređivač Erich Caspar, godine 1923., dobro protumačio, iako je njegova riječ bila: »vjerojatno«. | *Following the Croatian translation by Franjo Rački, who did not understand that the* pallium *was intended for the archbishop, although the editor Erich Caspar, 1923, interpreted it correctly, although adding the word "probably".*
17 Jakov Stipišić, Miljen Šamšalović (eds.), *Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije, I*, Zagreb, 1967., 158, nr. 123. Antonio Carafa (ed.), *Epistolarum decretalium Summorum Pontificum tomus tertius*, Roma, 1591., 742, nr. XII.
18 *A virtual tour of the Archives amid frescoes and documents*, Vatican Secret Archives, 2010. asv.vatican.va

Enver Ljubović

Senjska plemićka i bunjevačka grana Miletića

Prezime Miletić nastalo je od osobnih imena *Mile* i *Mileta*, a u nas često tvorena prezimena dobivaju patronimni nastavak *–ić*, pa podrijetlo ovoga prezimena treba tražiti u imenskoj osnovi tzv. *t*-deklinacije. [Š:180] *Mile>Mileta>Miletić* je skupina prezimena koja su uglavnom tvorena od osobnih imena. Miletići su najčešće Hrvati, dobrim dijelom iz okolice Benkovca, a rijetko su i Srbi (iz okolice Vukovara). [IH] Razmjerno najviše Miletića u proteklih sto godina rođeno je u Rtini kraj Ražanca (rodovsko naselje Miletići), Stankovcima kraj Benkovca i Velikoj Milešini kraj Vrlike, mjestima u kojima se svaki peti stanovnik prezivao Miletić. [IH] U Hrvatskoj danas živi oko četiri tisuće Miletića u više od tisućupetsto domaćinstava (54. prezime prema brojnosti). Podjednako ih je bilo i sredinom prošlog stoljeća. [IH] Miletići su u Liču živjeli u dvije obitelji, a naseljavaju i područje Ledenica i Klenovicu, a potom i Podgorje, Pazarište te Smiljan.

U Ličko-krbavskoj županiji pred Prvi svjetski rat Miletića je živjelo u 72 kuće, u mjestima: Cerje (Lovinac) 3, Drvišica (Karlobag) 1, Karlobag 6, Klanac 1, Konjsko (Karlobag) 1, Donji Kosinj 5, Ledenik (Cesarica) 13, Otočac 2, D. Pazarište 11, Sveti Rok 28 i Vidovac (Karlobag) 1. [G:316] Miletići su prema popisu stanovništva iz 1929./1930. živjeli u: Klenovica (rodovsko naselje Miletići) 9, Mošune 1, Podgorje 20, Pazarište 12, Lovinac 33, Glina 2, Sisak 5, Kutina 2, Čazma 2, Bjelovar 2, Pakrac 7, Slatina 1, Gradiška 16, Sl. Brod 23,

(nastavak na str. 10)

The Nobility of Senj and the Bunevci Branch of the Miletić Family

The Miletić surname was formed from the personal names Mile *and* Mileta. *In Croatia surnames created from personal names often bear patronymic suffix –ić, so the origin of the surname is in the noun base of the so-called "t-declination". [Š:180]* Mile>Mileta>Miletić *is a set of surnames mostly formed from personal names. The Miletićs are most often Croats, mostly from the surroundings of Benkovac, but rarely also Serbs (from surroundings of Vukovar). [IH] Most Miletićs in the last hundred years were born in Rtina near Ražanac (the ancestral village of Miletići), in Stankovci near Benovac and in Velika Milešina near Vrlika, the places where every fifth inhabitant was surnamed Miletić. [IH] In Croatia today there are some 4,000 Miletićs in more than 1,500 households (it is the 54th most frequent surname in Croatia). Approximately the same numbers were recorded in the middle of the last century. [IH] Miletićs were living in Lič in two families, and they also inhabited the region of Ledenice and Klenovica, and also Podgorje, Pazarište and Smiljan.*

In Lika-Krbava County, before World War I, Miletićs were living in 72 houses in these places: Cerje (Lovinac) 3, Drvišica (Karlobag) 1, Karlobag 6, Klanac 1, Konjsko (Karlobag) 1, Donji Kosinj 5, Ledenik (Cesarica) 13, Otočac 2, Donje Pazarište 11, Sveti Rok 28 amd Vidovac (Karlobag) 1. [G:316] According to the 1929/30 census, Miletićs were living in: Klenovica (ancestral village Miletići) 9, Mošune 1, Podgorje 20, Pazarište 12, Lovinac 33, Glina 2, Sisak 5,

(cont. on p. 10)

(nastavak sa str. 6)

Hrvatsko katoličko sveučilište propisuje grb u obliku polukružnog crvenog štita iz čijeg podnožja izrasta srebrni stilizirani Višeslavov križ, sa slovima alfa i omega, a slijeva ih prati srebrna stilizirana osmokraka zvijezda. Izgleda da se umjesto grba radije koristi znak - bijela zvijezda u plavom kvadratu. Zastava je okomita, s tim znakom u gornjoj i imenom na hrvatskom i latinskom ispod u naizmjenično srebrnim i plavim prugama u donjoj polovici. (Čl. 4. Statuta)

Sveučilišta u svojem sastavu imaju fakultete, institute, specijalizirane centre, odjele, katedre i druge sastavnice, od kojih mnogi imaju svoje posebne znakove, među njima i „grbove“ i zastave, o kojima možda više nekom drugom prilikom. ▪

(cont. from p. 6)

Croatian Catholic University *prescribes a coat of arms in a semi-circular shield gules a Višeslav's cross issuant between alpha and omega and in chief sinister a stylized eight-pointed star. Apparently, a logo seems to be preferred - a blue square with the eight-pointed star. The flag is vertical with the logo in the upper and the name in Croatian and Latin in silver and blue stripes in the lower half. (Statutes, Art. 4)*

The universities are composed of faculties, institutes, specialized centres, departments, chairs and other components, most of them having their own particular symbols, including "coats of arms" and flags. However, more on those will appear in these pages on some other occasion. ▪

(nastavak sa str. 8)

dubrovačke Crkve, pa želi primiti barskoga i dubrovačkoga nadbiskupa **Petra** ili druge pouzdane svjedoke. Kada to bude ostvareno, »onda izpitavši stvar moći ćemo, kano što želimo, tvojoj molbi zadovoljiti, tè po pravici posluhnuti tebe, kano predragoga sina bl. Petra, obdariv te stiegom i plašt ti podieliv.«[16] (*Tunc uero recognita tuę petitioni iuste satisfacere secundum quod cupimus, ualebimus ac in dono vexilli et in concessione pallii quasi karissimum beati Petri filium dictante rectitudine audiemus.*)[17] Ovo pismo potvrđuje kako zastavu valja zaslužiti. Kada ova dva opisana postupka, Stjepanov i Mihaelov, usporedimo sa zapisom o Zvonimirovu krunjenju, tada proučavatelj toga događaja, neopterećen raznim primislima, kakve znanstvenici vole, iako bi ih valjalo izbjegavati, mora prepoznati dvije činjenice: (prva) kad je **Zvonimir** bio knez Hrvatske i Dalmacije, morao je voditi državničke poslove na Papino zadovoljstvo i Papa je to morao znati po svjedočenju kneževa poslanika; (druga) knez je Zvonimir morao od Pape zamoliti kraljevsku krunu. Izvori koji su sačuvani iz one starine do našega doba ne potvrđuju te činjenice.

(cont. from p. 8)

written, since there was a dispute between the churches of Split and Dubrovnik, so he wanted to receive ***Peter****, the archbishop of Bar and Dubrovnik, or other credible witnesses. After that, »then by examining the issue we might, as we would like, gratify your request, and by the rights listen to you, as most beloved son of blessed Peter, to present you a flag and a pallium.«[16]* (Tunc uero recognita tuę petitioni iuste satisfacere secundum quod cupimus, ualebimus ac in dono vexilli et in concessione pallii quasi karissimum beati Petri filium dictante rectitudine audiemus.)[17] *The letter confirms that a flag was merited. Comparing the requests of Stephen and Michael to the record of Zvonimir's coronation, the researcher of the event (unencumbered by the reservations of some scholars) should recognize two facts: first, when* ***Zvonimir*** *was the duke of Croatia and Dalmatia, he must have led the state's affairs to the Pope's pleasure and the Pope must have known of that by testimony of a ducal emissary; and second, Zvonimir must have requested a royal crown from the pope. The sources that have been preserved from the ancient times until today do not confirm those facts.*

Županja 3, Đakovo 1, Našice 1, Požega 9, te Vukovar 1 obitelj. [P:280] Glavni migracijski pravci Miletića u prošlom stoljeću vodili su iz Muća u Split, iz Stankovaca u Zagreb, te iz Ražanca u Zadar. Miletići žive u svim hrvatskim županijama, u ukupno 238 općina i 409 naselja, pretežito u urbanim sredinama (66 posto). [IH] Danas ih je najviše u Zagrebu (550), Rijeci (300), Splitu (250), Zadru (250) i u Labinu (250). [P:280]

Poznata plemićka obitelj Milletich – Miletić je podrijetlom iz „Vitez-grada“ iz Bosne (danas Vitez). Ta se obitelj krajem XVI. stoljeća naseljava u Senj i uključuje u stalnu vojnu posadu na tvrđavi Nehaj. [OK]

U dokumentima se spominje da su članovi ove obitelji još u XV. st. bili izaslanici Senjana u Bužimu u Lici. [P:280] U popisu plaćene senjske vojne posade iz 1540. nalazi se ime Mihovila Miletića, koji je služio kao časnik u posadi, s mjesečnom plaćom od 8 forinti. [Lj03:189] Poznat je i Vid Miletić, senjski sudac iz 1645., koji je potpisao poznatu izjavu iz 1698. protiv obitelji Vukasović, a u svezi s kršenjem senjskih građanskih prava, kada su se Senjani pobunili protiv ove plemenitaške obitelji. [Lj03:189] Jedan od Miletića bio je član izaslanstva Senjana na dvoru u Beču 1536., a obavljao je službu senjskog arhiprezbitera. Bio je i zastupnik vojnika plaćenika u Senju i zalagao se za njihove interese. [Lj01:134]

Obitelj Miletić pripada bunjevačkom rodu. U XVII. st. naselili su Klenovicu, Podgorje i Liku. Stjepan Miletić (Zagreb 1868. - München 1908.), sin je Stjepana Miletića. Bio je poznat i vrlo cijenjeni intendant Hrvatskog narodnog kazališta (HNK) u Zagrebu. Drugi sin Stjepana, Oktavijan, bio je istaknuti filmski umjetnik. Umro je 1987. kao posljednji muški potomak ove plemićke grane obitelji. [Lj03:189] Bio je filmski snimatelj i redatelj; pionir hrvatskog filma između dva svjetska rata. Nakon Drugog svjetskog rata posvećuje se snimateljskom radu. Po njemu ustanovljena je vrlo cijenjena nagrada koja se dodjeljuje najuspješnijim snimateljima.

Stjepan Miletić u svojoj knjizi "Kronika obitelji Miletić", navodi da postoje dvije grane ove obitelji, tzv. „senjska“ i „petrinjska“. [OK] Ova potonja iseljava se iz Senja u Otočac, a zatim u Petrinju. Tamo članovi ove obitelji postaju graničari i graničarski časnici, a mnogi u ženidbenim vezama prelaze na pravoslavlje. Ove dvije različite grane obitelji Miletića, iako imaju različite plemićke grbove, koji su im podijeljeni u XVII. i XIX. st., ipak imaju isto podrijetlo i pripadaju istoj plemićkoj obitelji.

Nekoliko članova obitelji Miletić živjelo je u Jablancu, Pazarištu, Smiljanu, Lovincu i Karlobagu, a jedan iz obitelji

Miletić 1627.

Štit: U plavom štitu na zelenom tlu srebrni jednorog s velikom zlatnom šestokrakom zvijezdom na vrhu roga. Nakit: Iznad kaciga s krunom iz koje raste jednorog, isti kao na štitu. Plašt: Zlatno-crven i srebrno-crven. [B:121-122, T87, Br:144, Lj01:134-135, Lj07:312-313]

Azure on a base vert a unicorn rampant argent with a mullet or at the peak of the horn. For the crest, on a crowned helmet a unicorn as in the escutcheon issuant. Mantling or and gules in dexter and argent and gules in sinister.

ŽH&Wikipedia

Miletić 1817.

Štit: raščetvoren crveno i plavo: 1. smeđa ruka drži sablju sa zlatnom drškom; 2. dva vojnika u plavo-bijelim odorama drže puške na nišanu izlaze iz šume; 3. na zelenom tlu stožerni časnik na bijelom konju u uzdignutoj desnici drži sablju; 4. na zelenom tlu zlatni okrunjeni lav, u desnoj šapi drži bijeli ljiljan. Nakit: Iznad kaciga s krunom iz koje raste lav isti kao u 4. polju. Plašt: Crveno-zlatan i plavo-zlatan. [B:121-122, T87, Lj07:312-313]

Quartered gules and azure, in the first an arm embowed holding a sabre hilted or, in the second two soldiers clad azure and argent holding rifles at the ready emerge from woods, in the third on green base a staff officer on a white horse holding a sabre in his raised right hand, and in the fourth a lion rampant or holding in his front dexter a fleur de lys argent. For the crest, on a crowned helmet a lion as in the escutcheon issuant Mantling gules and or in dexter and argent and or in sinister.

Kutina 2, Čazma 2, Bjelovar 2, Pakrac 7, Slatina 1, Gradiška 16, Slavonski Brod 23, Županja 3, Đakovo 1, Našice 1, Požega 9, and Vukovar 1 family. [P:280] The main migratory routes of Miletićs in the last century led from Muć to Split, from Stankovci to Zagreb and from Ražanac to Zadar. Miletićs now live in all Croatian counties, in a total of 238 municipalities and in 409 settlements, mostly in urban areas (66%). [IH] Today, they are mostly in Zagreb (550), Rijeka (300), Split (250), Zadar (250) and in Labin (250). [P:280]

The renowned noble family of Milletich – Miletić originated in the “Vitez-grad” in Bosnia (today Vitez). The family settled in Senj at the end of the 16th century and became part of the permanent military garrison in the Nehaj fort. [OK]

The documents mention that by the 15th century Miletić family members were emissaries from Senj to Bužim in Lika. [P:280] The list of the paid garrison personnel of 1540 mentions one Mihovil Miletić serving as an officer in the Senj garrison, with monthly pay of 8 forints. [Lj03:189] There was also Vid Miletić, a magistrate of Senj in 1645, who also signed a famous declaration of 1698 against the Vukasović family in regard with violation of Senj civil rights, when the inhabitants revolted against that noble family. [Lj03:189] One Miletić was a member of Senj deputation in the Vienna court in 1536, serving as the Senj arch-presbyter. He also represented the mercenaries in Senj and advocated for their interests. [Lj01:134]

The Miletić family is of Bunjevci lineage. In the 17th century they settled in Klenovica, Podgorje and Lika. Stjepan Miletić (Zagreb 1868–München 1908) was the son of Stjepan Miletić. He was the famous and well-esteemed intendant of the Croatian National Theatre (HNK) in Zagreb. Stjepan's second son, Oktavijan, was distinguished filmmaker. He died in 1987 as the last male descendant of this branch of the noble family. [Lj03:189] He was a film director and director of photography, a pioneer of the Croatian film between the two World Wars. After the World War II he concentrated on cinematography. An esteemed award for the best cinematographers was established and named for him.

Stjepan Miletić, in his book “Chronicle of the Miletić family”, states that there are two branches of the family, so called Senj and Petrinja branches. [OK] The latter moved from Senj to Otočac and then to Petrinja.

There the members became officers of the border militia, and in

Miletića bio je vojvoda u Karlobagu. Nekoliko članova ove obitelji služilo je u vojnim posadama Gacke (Otočac) i Like, a nekoliko njih bili su i svećenici u Gackoj i Lici.

Kameni grb s natpisom senjskog plemića i senjskog arhiđakona Domenika Miletića nalazi se na njegovom nadgrobnom spomeniku iz 1641., u crkvi sv. Franje u Senju. [Lj03:188, Lj01:134] Kralj Ferdinand II. u Beču je 19. srpnja 1627., za zasluge za državu i za revnosnu svećeničku službu, podijelio ugarsko-hrvatsko plemstvo i grb Dominiku Milletichu (Miletiću) i njegovu bratu Vidu/Vitusu. [Lj03:188] Plemstvo je proglašeno i potvrđeno na Hrvatskom državnom saboru, 30. travnja 1661. godine. Dominik Miletić, arhiđakon senjski, bio je 1665. uvršten i u senjsko plemstvo, a dobio je i gradski patricijat, koji se inače u Senju teško stjecao. [Lj98:114]

Obitelj Miletić, novu plemićku diplomu - grbovnicu dobiva ponovno 1817. nakon geneaološke praznine od puna dva stoljeća. [Lj98:115] Povelju o dodjeli plemstva i proširenje grba podijelio je kralj Franjo I. u Beču 3. listopada 1817. pukovniku Gabrijelu Miletiću za revnosnu službu i vojne zasluge u borbi za državu za razdoblje od 1780. do 1785. godine. [Lj01:135] Ovaj prošireni grb obitelji Miletić razlikuje se u dosta elemenata od temeljnog grba obitelji Miletić. Original ove grbovnice nalazio se privatno kod Stjepana Miletića, intendanta HNK. Danas je u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu u Zbirci grbova i grbovnica.

Dominik Miletić 1641.

U oblom kamenom štitu isklesan je jednorog, a iznad štita kao ukras isklesana je kaciga iz koje proviruje jednorog isti kao i u štitu.

Grb s natpisom izrađen je na profiliranoj kamenoj, tj. vapnenačkoj nadgrobnoj ploči dimenzija 177 x 78 x 15 cm. Iz crkve Sv. Franje, danas se, razbijena u dva dijela, nalazi u dvorištu Župnog ureda u Senju. [ŽUS] Ispod grba isklesan je slijedeći natpis:

In an oval stone shield a unicorn, topped with a helmet from which a unicorn is rising. The arms with inscription on a profiled stone slab 177×78×15 cm. From the church of St. Francis, today, broken in two, in the courtyard of the Senj parish rectory. [ŽUS] The inscription reads:

CAESARE MVNVS
DOMINICVS M
ILETICH ARCHIDI
ARCONVS SEGNIEN. SVM
POSSESOR HVIVS
SEPVLTVRAAE 1641.

several cases became Orthodox through marital connections. The two branches of the Miletić family, although having different arms, granted in the 17th and 19th centuries, still share the same origin and are parts of the same noble family.

Several Miletić family members were living in Jablanac, Pazarište, Smiljan, Lovinac and Karlobag, and one Miletić was a military governor of Karlobag. Several family members served in garrisons in Gacka (Otočac) and Lika region, and some were priests there.

A stone-carved coat of arms with an inscription of the Senj nobleman and archdeacon Domenik Miletić is found on his gravestone of 1641, in the church of St. Francis in Senj. [Lj03:188, Lj01:134] Ferdinand II, acting in Vienna on 19 July 1627, granted Croatian-Hungarian nobility and a coat of arms to Dominik Milletich (Miletić) and to his brother Vid/Vitus, for merits for the state and for diligent service as priest. [Lj03:188] The nobility was declared and confirmed in the Croatian Parliament on 30 April 1661. Dominik Miletić, the archdeacon of Senj, was included in the Senj nobility in 1665 and received the city patriciate, otherwise not easily acquired in Senj. [Lj98:114]

The Miletić family was granted a new nobility patent/armorial grant again in 1817, after a genealogical void of two centuries. [Lj98:115] Francis I, acting in Vienna on 3 October 1817, signed the letter granting nobility and enlarging the coat of arms to Colonel Gabriel Miletić for his diligent service and military merits in 1780–1785. [Lj01:135] The enlarged coat of arms of Miletić differs considerably from the previous basic arms of Miletić family. The original of the patent was privately held by Stjepan Miletić, the HNK intendant. Today, the patent is in the Collection of the Coats of Arms and Armorial Patents of the Croatian History Museum.

Izvori | *Sources*

[IH] Portal ImeHrvatsko.net, www.imehrvatsko.net

[OK] Obiteljska kronika Stjepana Miletića iz 1899. (neobjavljeni rukopis iz ostavštine) | *Family Chronicle by Stjepan Miletić of 1899 (unpublished manuscripts from the legacy)*

[ŽUS] Ostaci dijelova nadgrobnog spomenika iz razrušene crkve Sv. Franje iz Senja, Župni ured Senj | *Remnants of the gravestone from the ruined St. Francis church in Senj, parish rectory.*

Literatura | *Literature*

[B] Bojničić, Ivan: *Der Adel Kroatien und Slavonien*, Nurnberg, 1899.

[Br] Brajković, Vlasta: *Grbovi, grbovnice i rodoslovlja*, Hrvatski povijesni muzej, Zagreb, 1995.

[G] Grujić, Radoslav: *Plemenski rječnik Ličko-krbavske županije prema popisu iz 1915.*, Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, Zagreb, 1917.

[Lj98] Ljubović, Enver: *Gradski i plemićki grbovi Senja*, Senj. 1998.

[Lj03] Ljubović, Enver: *Grbovi Like, Gacke i Krbave*, Megrad, Zagreb, 2003.

[Lj06] Ljubović, Enver: *Grbovi i natpisi biskupa Ivana Krstitelja Ježića*, Senjski zbornik, 33, Gradski muzej Senj - Senjsko muzejsko društvo, Senj, 2006., 91-104.

[Lj07] Ljubović, Enver: *Grbovnik Gacke, Krbave, Like, Senja i Vinodola*, Senjsko književno ognjište, Senj, 2007.

[P] Pavičić, Stjepan: *Seobe i naselja u Lici*, knjiga 41, JAZU, Zbornik za narodni život i običaje, Zagreb, 1962.

[Š] Šimunović, Petar: *Hrvatska prezimena*, Golden Marketing i Tehnička knjiga, Zagreb, 2006.

Dijana Nazor

5. međunarodni festival umjetničkih zastavica

5. međunarodni festival umjetničkih zastavica dio je likovnoga programa 17. međunarodnog festivala *Cest is d' Best* i prepoznatljiva je umjetnička izložba na Trgu bana Josipa Jelačića. Na ovogodišnji natječaj, na temu *Sve zastave na jednom trgu* stiglo je 36 radova koje je poslalo 30 autora iz Finske, SAD-a, Slovenije i Hrvatske. Drago nam je da na izložbi i ove godine sudjeluje devet članova InSEA-e (Međunarodno društvo za obrazovanje putem umjetnosti) te nekoliko doktoranada Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Prilikom otvorenja ovogodišnje izložbe prvi put su se okupili u *Maloj kavani* na Trgu bana Josipa Jelačića nagrađeni i pohvaljeni autori, počasni gost umjetnik, te organizatori. Izložba se mogla vidjeti u dane Festivala, ali i nekoliko dana poslije, od 5. do 14. lipnja 2013.

Autori su, ovisno o likovnom senzibilitetu, izradili radove u različitim tehnikama: akriliku, ulju, kolažu, računalnoj grafici, patchworku, kukičanju, čipki, digitalnom tisku i kombiniranim tehnikama otpornima na vremenske utjecaje. Većina pristiglih radova dvostrano je likovno riješena različitim motivom. Dodijeljene su tri nagrade, tri priznanja i jedno priznanje organizatora.

5th International Art Flags Festival

The 5th International Art Flags Festival is part of the art programme of the 17th International Cest is d' Best *festival, and it became a recognizable art exhibition at the Ban Jelačić Square in Zagreb. This year's competition,* All Flags on One Square*, received 36 works from 30 artists from Finland, USA, Slovenia and Croatia. It was a pleasure that nine members of InSEA (International Society for Education through Art) and several doctoral students of the Academy of Fine Arts of the University of Zagreb participated again. At the exhibition opening the artists, honoured guests and organizers gathered for the first time in the* Mala kavana *on the Ban Jelačić Square. The exhibition was publicly available during the Festival and several days after it, 5 – 14 June 2013.*

The artists prepared the works in various techniques depending on their artistic preferences: acrylic, oil, collage, computer graphics, patchwork, needlework, lace, digital printing of photographs and combined weather-resistant techniques. Most of the works had two-sided designs, while some had the same image on both sides. The organization awarded three prizes, three citations and a special organizer's citation.

Prvu nagradu dobila je **Ana Divković**, akademska kiparica iz Zagreba, za rad *Ekvilibristica* [3] izrađen u kombiniranoj tehnici patchworka i kukičanja. Ovaj rad karakterizira originalan pristup izradi s motivom u duhu uličnog festivala i ekološkom porukom što se očituje u izboru materijala.

Drugu nagradu dobio je rad *Pozdrav suncu* [5] **Ane Jakić-Divković**, akademske slikarice iz Zagreba, za izrazito ekološku izvedbu od najlonskih vrećica. Motiv cvijeća izveden je kreativnim kukičanim načinom izrade te postavljen u suvremeni kontekst.

Treću nagradu dobila je **Katarina Lauš**, prvostupnica grafike iz Zagreba za vješto i maštovito oslikani rad *Akrobat* [2] u tehnici akrilika. Priznanja su dodijeljena autorima: **Danku Jakšiću**, akademskom slikaru, za čisto likovno riješen rad s motivom riba pod nazivom *Pusa* [7]; **Tatjani Kovačić**, za maštoviti rad *Jedro* [1] sa skrivenim značenjima i **Ani Novoselac** za originalan pristup u izradi zastavice *Martinovo* [6] koja nosi osobnu poruku. Priznanje organizatora dobio je **Janko Orač** za apstraktni diptih *Za sreću 1* i *2*.

Ove godine, prvi put, festival je imao počasnog gosta umjetnika. Renomirani se umjetnik **Ivan Antolčić** predstavio radom u tehnici akrilika sa svojim karakterističnim motivima ostvarenim u radovima *Pijetla* [4] i *Korablje*.

Nakon pet godina festivala svi radovi se mogu vidjeti http://ulicnifestival.weebly.com, a za iduću godinu planira se retrospektivna izložba u Hrvatskom društvu likovnih umjetnika u Zagrebu.

*The first prize was awarded to **Ana Divković**, an academic sculptor from Zagreb, for the work* Equilibrist *[3] in combined patchwork and needlework. The design is characterized by an original approach with elements matching the spirit of the street festival and with an ecological message in the choice of materials.*

The second prize was awarded to the work Greetings to the Sun *[5] by **Ana Jakić-Divković**, an academic painter from Zagreb, for a notably eco-friendly work made of plastic bags. The colourful flower design was made in needlework and set in a contemporary context.*

*The third prize was awarded to **Katarina Lauš**, baccalaureate of graphics arts from Zagreb, for a masterfully and imaginatively painted work* Acrobat *[2] in acrylic. The citations were awarded to **Danko Jakšić**, an academic painter, for a clear design with fish motif entitled* Kiss *[7]; **Tatjana Kovačić**, for her imaginative work* Sail *[1] with hidden meanings; and **Ana Novoselac** for her original approach to a flag,* Martinovo *[6], with a personal message. The organizer's citation went to **Janko Orač** for the abstract diptych* For Luck 1 *and* 2*.*

*For the first time this year, the festival had an honorary guest artist. The renowned artist **Ivan Antolčić** presented works in acrylic in his characteristic motifs:* Rooster *[4] and* Arks.

All the artworks from this 5th festival and previous years may be seen at http://ulicnifestival.weebly.com. For next year, a retrospective exhibition is planned at the Croatian Society of Visual Artists in Zagreb.

Likovna radionica Festivalskih zastavica u Arena Centru

U sklopu festivala *Cest is d'Best* održane su od 25. 5. do 2. 6. 2013. u *Arena Centru* Zagreb tri različite likovne radionice. Za radionice nisu bile potrebne prijave, a sudjelovala su djeca od 3 do 16 godina. Teme radionica su bile: *Festivalske zastavice* (oslikavanje zastavica na slikarskom platnu u tehnici tempere), *Lude gljive* (3D oblikovanje u glinamolu) i *Divlje i rijetke životinje* (slikanje na kartonu u temperi). Radionica Festivalske zastavice inspirirana je Međunarodnim festivalom umjetničkih zastavica. Mala izložba dječjih festivalskih zastavica mogla se vidjeti u Arena Centru. Voditeljice ovih kreativnih radionica bile su profesorice likovne kulture **Dijana Nazor** i **Mirjana Tomašević Dančević**.

Art Workshop Festival Flags in the Arena Centre Zagreb

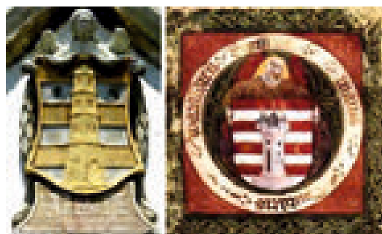
As part of the Cest is d'Best*, from 25 May to 2 June 2013 in the* Arena Centre *in Zagreb, three art workshops were held. No advance applications were required, and the participants were children between 3 and 16 years old. The topics were* Festival Flags *(watercolour painting of flags on canvas),* Mad Mushrooms *(3D moulding in modelling clay), and* Wild and Rare Animals *(watercolour painting on cardboard). The Festival Flags art workshop was inspired by the International Art Flags Festival. A small exhibition of the flags produced in the workshop was displayed in the Arena Centre. The creative workshops were led by art teachers **Dijana Nazor** and **Mirjana Tomašević Dančević**.*

Diplomski rad iz heraldike i muzeologije Madeleine Kukec: *Grbovi Varaždinske županije: na primjeru grada Varaždina, grada Lepoglave i dvorca Trakošćan (povijesno-muzeološki pristup)*

Madeleine Kukec, studentica diplomskog studija povijesti i muzeologije, s odličnim je uspjehom obranila 18. rujna 2013. na **Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu** (modul: Srednji vijek) diplomski rad *Grbovi Varaždinske županije: na primjeru grada Varaždina, grada Lepoglave i dvorca Trakošćan (povijesno-muzeološki pristup)* te stekla zvanje i titulu magistra edukacije povijesti. Rad je obranjen pred tročlanim povjerenstvom u sastavu prof. dr. sc. **Mirjana Matijević Sokol** (predsjednica Povjerenstva), dr. sc. **Tomislav Galović** (mentor), znan. sur. i doc. mag. art. **Denis Vokić** (komentor). Rad sadrži 94 stranice teksta i 284 bilješke, a opremljen je svakako nužnim slikovnim prilozima, njih ukupno 38.

U uvodu je objašnjen pristup odabranoj temi i njezina važnost s ciljem stvaranja interdisciplinarnog koncepta i pružanja uvida u srednjovjekovno plemstvo i njegove oznake te povijesni kontekst današnje **Varaždinske županije** – dok se u nastavku želi opisati zatečena situaciju na terenu i u muzejima u okviru konzervatorsko-restauratorskog područja djelovanja. Posebno se naglašava da su interpretacija, komuniciranje, briga i zaštita povijesne kulturne baštine ključni elementi koji čovječanstvu osiguravaju identitet i potiču svjesnost njihova postojanja.

Grb grada Varaždina
The coat of arms of the city of Varaždin

Također je važno istaknuti da je upravo velik broj grbova plemstva dodijeljenih u srednjem vijeku, a koji su ostali sačuvani do danas na području čitave Varaždinske županije. Zbog toga se odlučilo obraditi tri zaokružene i specifične sredine ograničeno na grbove plemstva koji su bili dodijeljeni u srednjem vijeku ili oni čiji se prikazi u ranome novom vijeku nisu uvelike promijenili od prvotnog srednjovjekovnog (obiteljskog) grba.

Rezultati do kojih se dolazi temelje se na terenskim istraživanjima pristupnice i istraživanjima *Zbirke kamenih spomenika Kulturno-povijesnog odjela* **Gradskog muzeja grada Varaždina**, objavljenim izvorima i drugoj literaturi.

Pristupnica se koristila i kamenim natpisima na latinskom jeziku koji su većinom preuzeti iz važnoga djela **Ivana Kukuljevića Sakcinskog** *Nadpisi sredovječni i novovjeki na crkvah, javnih i privatnih sgradah u Hrvatskoj i Slavoniji*. Iako objavljeno još davne 1891. godine ono je nezaobilazno, kao što u heraldičkom pogledu bez kapitalnog djela **Ivana Bojničića** *Der Adel von Kroatien und Slavonien* (1899.) teško možemo napraviti ozbiljnije iskorake. Ta djela pripadaju XIX. st., što ukazuje da je ovo područje istraživanja još uvijek prilično otvoreno za što nema dovoljno istraživača.

U poglavlju o **gradu Varaždinu** obrađen je najveći broj grbova (obitelji *Beković*, *Drašković*, *Erdödy*, *Horvat Oršić Slavetić*, *Horvat Paloczi*, *Kiš Šaloci*, *Mrazović*, *Nadasdy-Drašković*, *Rakoczy* i *Ungnad* te pavlinski grb i najzad grb grada Varaždina), slijede grbovi iz **Lepoglave** (obitelji *Celjski*, *Czindery de Nagy-Atad*, *Češković*, *Erdödy*, *Patačić*, *Pethö de Gerse – Balagović*, *Rattkay*, *Vragović*) te iz dvorca **Trakošćan** (obitelji *Batthyany*, *Drašković*, *Erdödy*, *Esterhazy*, *Kulmer* i *Nadasdy*). Na kraju rada, prije zaključka, razmatra se simbolika likova na grbovima.

Kao što se iz podnaslova diplomskoga rada vidi pristupnica se odlučila na izradu interdisciplinarnog rada u kojem je uklopila znanja, vještine, kompetencije i iskustvo s dva svoja diplomska studija.

Heraldic and Museological Graduate Thesis Madeleine Kukec: The Coats of Arms of the Varaždin County: examples of the city of Varaždina, the city of Lepoglava and the castle of Trakošćan (a historical-museological approach)

***Madeleine Kukec** defended her graduate thesis on 18 September 2013 in the **History Department of the Faculty of Philosophy of the University of Zagreb** (Middle Ages module). She received an excellent grade and her Master's degree in History Education. Her thesis,* The Coats of Arms of the Varaždin County: examples of the city of Varaždina, the city of Lepoglava and the castle of Trakošćan (a historical-museological approach)*, was reviewed by the commission composed of Prof. Dr. **Mirjana Matijević Sokol** (chairperson), Dr. **Tomislav Galović** (mentor), and Doc. MA. **Denis Vokić** (co-mentor). It comprises 94 pages with 284 notes and, inevitable for such works, as many as 38 illustrations.*

*The introduction explains the approach, the importance of the topic and the goal – to create an interdisciplinary concept providing insight into medieval nobility and their symbols in the historical **Varaždin County**. The current situation in the field and museum world is also reviewed as part of conservation and restoration activities. She asserts that the interpretation, communication, care and protection of the historical cultural heritage are the key elements ensuring humanity with an identity and an awareness of their existence.*

Indeed, numerous noble arms granted in the Middle Ages have been preserved in the area of the entire Varaždin County. Therefore, the decision was made to cover three well rounded and specific centres limited to the arms granted to nobility in the Middle Ages or those that did not change considerably from their original medieval (family) arms until the early Modern Age.

Her results are based on her own field research, as well as the research in the Stone Monuments Collection *of the* Cultural History Division *of the **City Museum of Varaždin**, published sources and other literature. She took the stone monuments' Latin inscriptions mostly from **Ivan Kukuljević Sakcinski**'s monumental work Medieval and Modern* Inscriptions on Churches, Public and Private Buildings in Croatian and Slavonia. *Although published as long ago as 1891, the work has no alternative, as with, in the area of heraldry, neither does the landmark **Ivan Bojničić**'s* Der Adel von Kroatien und Slavonien *(1899). That these works are few and from the 19th century clearly shows that there is much more to research here.*

*Most coats of arms are covered in the chapter on **Varaždin** (the* Beković, Drašković, Erdödy, Horvat Oršić Slavetić, Horvat Paloczi, Kiš Šaloci, Mrazović, Nadasdy-Drašković, Rakoczy, *and* Ungnad *families, the Pauline and finally the city of Varaždin arms), followed by the arms from **Lepoglava** (the* Cilli, Czindery de Nagy-Atad, Češković, Erdödy, Patačić, Pethö de Gerse – Balagović, Rattkay, Vragović *families) and from the **Trakošćan** castle (the* Batthyany, Drašković, Erdödy, Esterhazy, Kulmer, *and* Nadasdy *families). Finally, and before the conclusions, the symbolism of the charges in these arms is considered.*

As the subtitle states, the candidate chose an interdisciplinary approach, linking the knowledge, skills and competencies and the experience acquired from both of her graduate studies fields.

Znate li?

... da su noviji diplomski, magistarski i doktorski radovi FFZG već dostupni on-line u repozitoriju Knjižnice na http://darhiv.ffzg.hr

Did you know?

... that recent graduate, master's and doctoral thesis of the Zagreb Faculty of Philosophy are already available at http://darhiv.ffzg.hr

Josip Popovčić

Heraldica Turopoliensis
Grbovi i grbovnice Turopolja

Turopoljskim plemenitašima, odnosno njihovim potomcima, ali i svima koji bi htjeli pobliže istražiti povijest Plemenite općine turopoljske, dostupna je odnedavno nova elektronska baza turopoljskih grbova. Bazu je u sklopu heraldičke izložbe „Heraldica Turopoliensis – grbovi i grbovnice Turopolja" predstavio Muzej Turopolja, kako bi se na jednostavan način moglo pronaći grb i podatke o pojedinoj plemenitaškoj obitelji. Baza se stalno nadopunjuje, a moguće je dobiti i ispis svakog grba.

Izložba se u velikogoričkom muzeju na određeni način nametnula kako zbog važnosti turopoljskog plemstva u tom kraju, tako i zbog nedavne restauracije osam originalnih grbovnica iz fundusa Muzeja. Tako su te grbovnice prvi put predstavljene u svom obnovljenom izdanju. Restauracija je trajala punih pet godina u Hrvatskom državnom arhivu, a prilikom njihovog postavljanja u Muzeju Turopolja zadovoljeni su najviši standardi muzejske struke. Grbovnice su bile izložene u kutijama od beskiselinskog papira i postavljene u posebnim, za tu priliku izrađenim, drvenim vitrinama s UV zaštitom.

Na izložbi o turopoljskim grbovima i grbovnicama predstavljeni su, osim originalnih grbovnica grbovi isklesani u kamenu, kao i grbovi izrađeni tehnikom iskucavanja bakra. Posjetitelji su pored toga mogli vidjeti i brojne pečate i zastave, a predstavljena je i heraldička literatura. U prirodnoj veličini izrađene su fotografije grbovnica i drugih dokumenata iz Hrvatskoga državnog arhiva, dok je u središnjem dijelu izložbenog prostora likovno prikazan i grb Plemenite općine turopoljske, kojeg je naslikala kustosica Dragica Dada Modrić. U povodu izložbe tiskan je i bogato ilustriran katalog u kojem se mogu pronaći najvažniji podaci o toj temi.

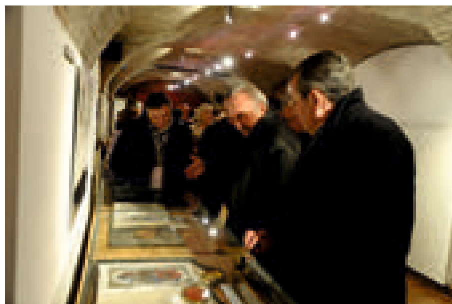
Izložba je plod višemjesečne suradnje Muzeja Turopolja s institucijama poput Hrvatskog državnog arhiva, u kojem se čuva znatan broj turopoljskih grbovnica i drugih dokumenata, ali i Državnim arhivom u Zagrebu, te Hrvatskim povijesnim muzejom (HPM). Surađivalo se također i s udrugom građana „Plemenita općina turopoljska", koja je svojevrsna nasljednica Plemenite općine turopoljske i održava njenu tradiciju.

Većina izložbenih predmeta je iz fundusa Muzeja Turopolja, dio je posuđen iz HPM, te od „Plemenite općine turopoljske", a izloženi su i predmeti iz privatnih zbirki turopoljskih plemenitaša, odnosno njihovih potomaka.

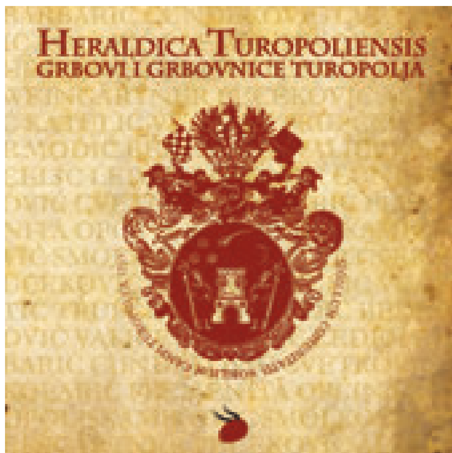
Izložbu je 14. prosinca 2012. svečano otvorio gradonačelnik Velike Gorice. Bila je postavljena do travnja 2013., a u ta četiri mjeseca polučila je velik interes javnosti.

Ništa manje posjećene bile su i prateće heraldičke radionice za djecu, koje su bile organizirane u sklopu manifestacije Noć muzeja, a na kojima su se najmlađi imali prilike upoznati s osnovnim heraldičkim pravilima, te na praktičan način i sami primijeniti naučeno. Izrađivali su tako vlastite grbove iz mašte, a za nadati se da će među njima netko razviti i trajniji interes za turopoljsko grboslovlje, ali i heraldiku općenito.

Odozgo: Grbovnica Trupčević, 1659.
Grb obitelji Cerovski iz baze Muzeja.
S otvorenja izložbe.
Naslovnica kataloga.
From the Top: Trupčević armorial patent, 1659.
The Cerovski arms from the Museum database.
From the opening night.
The catalogue coverpage.

Heraldica Turopoliensis
Coats of Arms and Armorial Patents of Turopolje

Since recently a new electronic database of the Turopolje coats of arms is available to the Turopolje nobility, i.e. their descendants, but also to all others who are interested in the history of the Noble Community of Turopolje, The database was presented to the public as part of the heraldic exhibition "Heraldica Turopoliensis – Coats of Arms and Armorial Patents of Turopolje" by the Turopolje Museum in Velika Gorica. It enables simple way to find the coat of arms and data on individual noble families. The database in being constantly updated and enables also high quality prints of the coats of arms.

The exhibition in the Museum in Velika Gorica was in a way imposed due to the importance of the Turopolje nobility in the region, but also due to the recent restoration of eight original armorial patents from the Museum collection. These patents were presented for the first time in their refreshed look. The restoration itself took full five years in the Croatian State Archives. They were shown in the Turopolje Museum satisfying the highest museological standards, exhibited in acid-free paper boxes within, for the occasion specially prepared, wooden showcases with inevitable UV protection glass.

The exhibition presented, besides the original patents, also stone-carved coats of arms as well as the arms repoussed in coper. The visitors were also able to see numerous seals and flags, as well as heraldic literature. The photographs in the original size of the armorial patents and other documents from the Croatian State Archives were made, while the central part of the exhibition hall showed the large coat of arms of the Noble Community of Turopolje, painted by the curator Dragica Dada Modrić. A richly illustrated catalogue with the topics presented in details accompanied the exhibition.

The exhibition is a result of a several months of cooperation of the Turopolje Museum with the institutions such as the Croatian State Archives, preserving numerous armorial patents and other documents from Turopolje, but also the State Archives of Zagreb, and the Croatian History Museum (HPM). The cooperation was also made with the society „Plemenita općina turopoljska", which preserves the traditions and culture of the Noble Community of Turopolje.

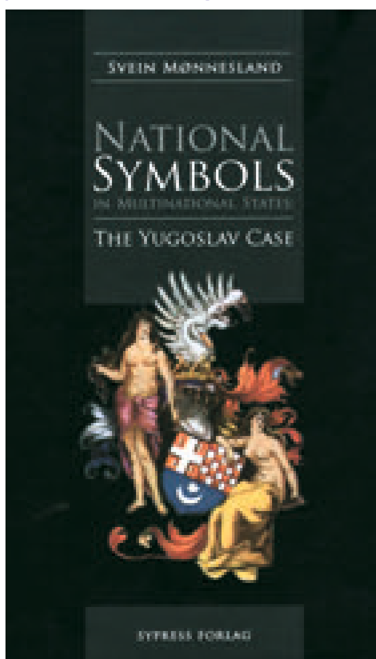
The exhibited artefacts were mostly from the Turopolje Museum collection. However, some were on loan from the HPM and the "Plemenita občina turopoljska" association, but also some from the private collections of the Turopolje noblemen, i.e. their descendants.

The exhibition was opened on the 14 December 2012 by the Velika Gorica Mayor. It lasted until the April 2013, and in the four months it resulted with a great interest of the public.

No less interest was shown for the accompanying heraldic workshops for children, organized as part of the Night of Museum manifestations, where the youngest public had chance to learn on the basic heraldic rules and implement them themselves. So they produced their own coats of arms from their phantasy. It may be hoped that some among them shall develop a lasting interest for the Turopolje coats of arms and heraldry in general.

Svein Mønnesland: „National Symbols in Multinational States: The Yugoslav Case“, Sypress Forlag, Oslo, 2013.

Analiza uloge nacionalnih simbola u multinacionalnim državama u „Južnoslavenskom slučaju“ i u nas dobro poznatog norveškog profesora jugoslavistike s Fakulteta humanističkih znanosti Sveučilišta u Oslu sveobuhvatna je studija simbola koji su imali odlučujuću ulogu u oblikovanju nacija i nacionalnih identiteta na prostorima slavenskih naroda dvaju carstava početkom 20. stoljeća – Habsburškog i Otomanskog, razvoja u zajedničkoj državi između dva svjetska rata, uporabe tijekom 2. svjetskog rata i u socijalističkoj Jugoslaviji i državama koje su od nje nastale krajem stoljeća. Autor prikazuje tradicionalne nacionalne simbole – grbove i zastave te himne, ali i druge simbole koji služe za identifikaciju, poput jezika, pokrivala za glavu, folklornih elemenata (ples, glazbeni instrumenti), blagdana, vjerskih simbola itd. Mnogi primjeri uporabe simbola prikazani su iz novinskih karikatura političkog sadržaja koje jasno iskazuju različite nacionalne diskurse u promjenjivim vremenima i prilikama 20. stoljeća, ali i prikazima s poštanskih maraka, novčanica, razglednica i drugih široko dostupnih izvora. Onima koji ne dolaze s ovih prostora knjiga prvenstveno objašnjava zamršenosti nacionalnih simbola na prostorima bivše Jugoslavije, pružajući detaljan pregled i raščlambu. Ljudima s ovih prostora, kojima su ti simboli itekako poznati, daje novi pogled i novo razumijevanje njihove uporabe i zlouporabe.

15×22,5 cm, 380 str.
ISBN 978-82-91224-54-1

A renowned Norwegian professor of South-Slavic studies at the Faculty of Humanities of the University of Oslo has analyzed the role of national symbols in multinational states in the "Yugoslav Case". It is an all-encompassing study of the symbols that played determining roles in the shaping of nations and national identities in the South-Slavic areas of the Habsburg and Ottoman empires in the beginning of the 20th century, their development in the combined state between the two world wars, their use during World War II and in Socialist Yugoslavia as well as in the successor states formed at the end of the century. The author presents the traditional national symbols – coats of arms, flags, and anthems – but also other symbols of identification, such as language, headgear, folklore elements (dance, musical instruments), holidays, religious symbols, etc. Many examples of symbol use are presented, through newspaper political cartoons clearly depicting various national discourses in varying periods and circumstances of the 20th century, but also through depictions on postal stamps, banknotes, postcards, and other widely circulated sources. The book explains, first of all, the complexity of the national symbols in the areas of the former Yugoslavia to outsiders, but through detailed overview and analysis it also provides a fresh view and new understanding of symbol use and misuse to those from the region who know those symbols well.

„Album des Pavillons nationaux et des Marques distinctives / National flags and distinctive markings – Correction N° 6 – Change Nr. 6 ", Service hydrographique et océanographique de la Marine, Brest 2013.

Ovogodišnje šesto izdanje dopuna službene publikacije francuske ratne mornarice iz 2000. godine pripremano je tri godine od objavljivanja petih dopuna. Ovo izdanje uređuje Pierre-Jean Guionin, koji je svoj rad i publikaciju predstavio na nedavnom 25. međunarodnom veksilološkom kongresu u Rotterdamu. Priručnik se objavljuje u obliku listova u mapi s mehanizmom te su i u ovom izdanju objavljeni samo zamjenski listovi. Brojne izmjene i dopune obuhvaćaju tridesetak zemalja, a od onih u okružju, uključuju nove pomorske zastave Srbije. Guionin nastavlja dobru praksu prethodnika Armanda du Payrata, koji je uredio temeljno izdanje 2000. i dva dopunska izdanja, i Jeana Gacica, koji je pripremio posljednje dvije dopune. S ciljem postizanja maksimalne točnosti i ažurnosti podataka i likovnih prikaza, autori uvijek usko suradnju s veksilološkom zajednicom. Kao i u prethodnim izdanjima SHOM-a, glavna zamjerka je cijena, koja iznosi nešto preko 100€.

21×29,7 cm, 9 listova teksta i 52 lista ilustracija u boji, neuvezano
ISBN 2-11-088247-6

The 6th issue of corrections to the official French Navy publication of 2000 has appeared, three years after Change Nr. 5. The issue is edited by Pierre-Jean Guionin, who presented on his work and the publication at the 25th International Congress of Vexillology in Rotterdam this year. As before, the issue comprises replacement leaves to the manual, consisting of unbound sheets in a binder. The numerous corrections and additions cover some 30 countries, among them the new naval flags of Serbia. Guionin continues the laudable practice of his predecessors (Armand du Payrat, editor of the original 2000 issue and first two updates, and Jean Gacic, who edited the last two updates) of close cooperation with the vexillological community, with the goal of achieving of maximum precision and up-to-date data and illustrations.

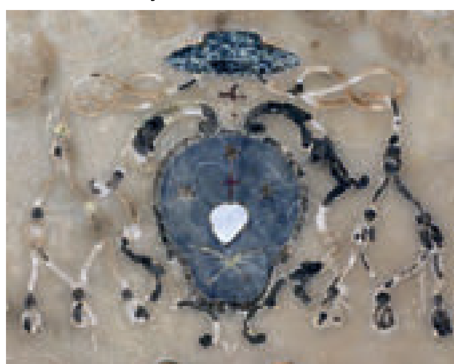
Neumorno sa Cresa...

Gotovo da nema broja „Grba i zastave“ u posljednjih nekoliko godina u kojem ne spominjemo neumoran rad **Jasminke Ćus-Rukonić** na istraživanju i promidžbi heraldičke baštine cresko-lošinjskog otočja. Ona ne posustaje pripremajući izložbe, kataloge, gostovanja i predavanja te radove u znanstvenim časopisima. U prostorijama područnih knjižnica Nerezine i Ćunski tijekom godine izložena je njezina poster izložba iz 2003. godine *Grbovi lošinjskog otočja i južnog dijela otoka Cresa* (usp. GiZ br. 9, str. 17), o novoj izložbi *Grbovi creskog ladanja* pisali smo u prošlom broju (GiZ 13, str. 8). Upravo dok se stranice ovog broja tiskaju, 18. studenog 2013. u zajedničkoj organizaciji Društva zagrebačke klasične gimnazije i HGZD u Zagrebu otvara se gostujuća izložba *Grbovi creskog ladanja*. Gđi Ćus-Rukonić želimo još puno uspjeha u budućem djelovanju sukladnom svrsi i ciljevima našeg Društva. Upravo je izašao iz tiska katalog njezine izložbe *Grbovi Osorske katedrale*, prvo postavljene 2010. u Gradskoj knjižnici i čitaonici Mali Lošinj, a potom 2011. godine u područnoj knjižnici Nerezine.

U dvojezičnom hrvatsko-engleskom katalogu navedene izložbe predstavljaju se, uz kvalitetne ilustracije, većinom u boji, niz grbova koji se nalaze u arhitekturi nekadašnje katedrale (iz XV. st., Osor je bio sjedište biskupije od V/VI. st. do 1828.), danas župne crkve: crkvenih dostojanstvenika, osorskih plemićkih obitelji, državnih službenika i država te nekih drugih heraldičkih znamenja izvan grbovnih prikaza. Među njima su grbovi biskupa od XV. do XVIII. stoljeća ugrađeni u razne dijelove crkvene arhitekture. Uglavnom na nadgrobnim pločama prikazani su grbovi osorskog, creskog, venetskog, paškog, zadarskog, hvarskog, splitskog i drugog plemstva, koje se do XVII. stoljeća preselilo u Osor. Među novijim grbovima je onaj osorske općine postavljen 1976. u obliku koji potječe iz XVI. stoljeća (*u purpurnom srebrni propeti konj sa zlatnom krunom*).

Jasminka Ćus-Rukonić: Grbovi Osorske katedrale/Coats of Arms of the Osor Cathedral, Lošinjski muzej, palača Fritzy, Mali Lošinj, 2013. 21×21 cm, 60 str.

Gore: Grb osorskog biskupa Johannesa Ferra, 1738. Pri dnu glavnog oltara, mramor, 7×6 cm.
Dolje: Grb Osora, 1976. Na vanjskom zidu lijeve kapele, bronca, 20×15 cm.
Top: Coat of arms of Johannes Ferro, the Bishop of Osor, 1738. At the bottom of the main altar, marble, 7×6 cm.
Bottom: Coat of arms of Osor, 1976. On the outer wall of the left chapel, bronze, 20×15 cm.

Tirelessly from Cres...

There is almost no issue of "Grb i zastava" in the several last years in which there is no mention of the tireless activities of Jasminka Ćus-Rukonić on research and promotion of heraldic heritage of the Cres and Lošinj archipelago, with several exhibitions, their catalogues and hostings [i.e. display of the same exhibition in another place!], lectures and published papers in scientific journals – she is not losing momentum. During the past year, her 2003 poster exhibition "The Coats of Arms of the Lošinj island group and southern part of the island of Cres" (cf. GiZ nr.9, p. 17) was displayed in the local libraries of Nerezine and Ćunski. We wrote in the last issue (GiZ 13, p. 8) on her new exhibition "The Coats of Arms of the Cres Countryside". Indeed, as these pages are being printed, her exhibition "The Coats of Arms of the Cres Countryside" is opening on 18 November 2013, in a joint effort between the Zagreb Classical Gymnasium Society and HGZD in Zagreb. We wish Mrs. Ćus-Rukonić much success in her future activities, in accordance with the goal and purposes of our Society.

*The catalogue of the "The Coats of Arms of the Osor Cathedral" exhibition was just issued. First set up in 2010 in the Mali Lošinj city library, it was also exhibited in Nerezine in 2011. The catalogue presents, in Croatian and English and with high-quality illustrations (mostly in colour), a series of coats of arms found in the architecture of the previous cathedral, today's parish church (it dates from the 15th century – Osor was a diocesan seat from the 5/6th century until 1828). It shows arms of ecclesiastic dignitaries, Osor nobility, government officials and state arms, as well as some other heraldic emblems outside escutcheons. These include bishops' arms from the 15th to 18th century built into various parts of the church architecture. Mostly on the grave tablets one may find the arms of the nobility originating in Osor, and nobility from Cres, Venice, Pag, Zadar, Hvar, Split and elsewhere who settled in Osor into the 17th century. Among newer arms appears the coat of arms of the Osor community, erected in 1976 in a form used since the 16th century (*purpure a horse salient argent crowned or*).*

Ispravak iz br. 13

U prošlom broju „Grba i zastave“ prilikom slaganja ilustracija za tekst **Marcusa E. V. Schmögera** o talijanskim političkim zastavama (str. 9, 16-18) došlo je do tehničke greške u redoslijedu, odnosno obrojčavanju likovnih priloga. S obzirom da su zastave detaljno opisane u tekstu nadamo se da će se čitatelji uspjeti snaći. Ispričavamo se autoru i čitateljstvu.

Correction to nr. 13

In the previous issue of "Grb i zastava", when laying out the article by ***Marcus E. V. Schmöger*** *on Italian political flags (pp. 9, 16-18) a technical error was made in the order (i.e. the numbering) of the illustrations. Since the flags are described in detail in the text, we hope that our readers will manage. We apologize to the author and our readers.*

Marko Vitez

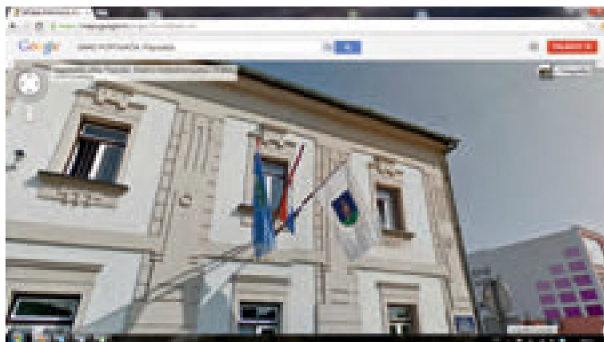
Municipalna heraldika i veksilologija na *Google Street View*

Municipal Heraldry and Vexillology at Google Street View

Tvrtka **Google** predstavila je 26. rujna 2012. godine u Zagrebu besplatnu uslugu *Google Street View* kojom se virtualno može proći gotovo cijela Hrvatska. Snimanje je započelo u ljeto 2011. godine i nastavilo se do danas.[1] Usluga radi po principu web tražilice: upisivanjem željenog mjesta i ulice na https://maps.google.hr prikazuje se karta s točnom lokacijom i mogućnošću virtualnog pregledavanja opcijom *Street View* (s prepoznatljivom ikonom žutog čovječuljka). Uz pomoć ove aplikacije napravljene su dvije analize: prva analizira isticanje zastava na zgradama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (dakle: općinske, gradske i županijske; u daljnjem tekstu: jedinice), dok druga daje cjelovit pregled obuhvaćenosti pozdravnih ploča.

Prvi dio istraživanja bavi se uporabom zastava na zgradama ranije spomenutih jedinica, njihovim rasporedom i pozicijom na kojima se one nalaze. U ovom je dijelu istraživanja obuhvaćena 481 jedinica (od njih 576, dakle 84%) što možemo smatrati relevantnim uzorkom.[2] Pogledamo li sve kombinacije zastava na zgradama, najviše je onih jedinica koje imaju samo zastavu Republike Hrvatske i takvih je 146, zatim slijedi njih 138 koje imaju sve tri (republičku, županijsku i općinsku/gradsku), dok je onih koje imaju samo zastave Hrvatske i općine/grada 104. Valja naglasiti da 32 općine uopće nemaju istaknutu nikakvu zastavu, dok dvije općine (Vratišinec i Tordinci) na zgradi imaju istaknute samo svoje općinske (usp. grafikon). Žalosti činjenica da je u nekim naseljima zub vremena nagrizao državne zastave pa možemo vidjeti da su izblijedjele ili pak poderane. Ipak, možemo se tješiti da je 93% jedinica izvjesilo zastavu Republike Hrvatske, 56% općinsku/gradsku, dok je samo 38% njih stavilo županijsku.

Pogledamo li rasporede na zgradama, 154 jedinice su postavile zastave u skladu s zakonskim normama.[3] U 78% slučajeva zastave su istaknute na zgradi, dok je 20% onih koje su na stijegu (ili stjegovima) ispred zgrade. Ostalih 2% odnosi se na stjegove u središtima naselja nedaleko zgrada, ispred lokalne crkve ili pak na glavnoj gradskoj „rivi“. Zastavu Europske unije ima samo 5 županija, 7 gradova i jedna općina. S obzirom da su snimanja vršena između kolovoza 2011. i listopada 2012. godine, kada Hrvatska još nije postala njenom punopravnom članicom, nije neobičan njihov maleni broj.[4] Zastave nacionalnih manjina primijećene su u jednoj županiji, 4 grada i 17 općina. Uglavnom je riječ o zastavi srpske, talijanske

Izgled aplikacije *Google Street View* i pravilna upotreba zastava na zgradi (Općina Popovača).
Layout of the Google Street View *and correct use of flags on building (Community of Popovača).*

On 26 September 2012 in Zagreb, ***Google*** *debuted the free service* Google Street View *which may be used to make a virtual tour of nearly the entire country of Croatia. Imaging for it started in summer 2011 and is ongoing.[1] The service works as a web search engine: typing the desired place name and street at the address http://maps.google.hr results in a map with the correct location and an option for the virtual tour* Street View *(with recogni-zable icon in shape of a yellow man). Using this application, two analyses were performed: first, an analysis of hoisting of flags on the building of units of local and regional self-government (i.e. communities, cities and counties), and second, a review of welcoming tables (municipal greeting signs).*

The first part of the research concerns the use of flags on buildings of the aforementioned units, their arrangement and locations where they are hoisted. This part of the research encompassed 481 units (out of total 576, i.e. 84%), which may be considered a relevant sample.[2] Among all of the combinations flown on buildings, most units (146) display only the flag of the Republic of Croatia, followed by 138 units that hoist all three flags (Croatia, county and city/community). 104 units display only the flags of Croatia and the city/community. In 32 cases the communities do not display any flag at all, while two communities (Vratišinec and Tordinci) hoist only their municipal flag (see chart). Sadly, the toll taken by time and weather shows significantly, so the flags are often seen much faded or ragged. Nevertheless, it is consoling that 93% of the units hoist the flag of the Republic of Croatia, 56% their city/community flag, while only 38% also include the county flag.

Regarding the arrangement of flags, 154 units display flags in accordance with legal prescriptions.[3] In 78% of cases the flags are displayed hoisted on buildings, while 20% are on a mast (or masts) in front of buildings. The remaining 2% are the masts in the centres of cities, not far from the buildings, in front of the local church or on the main waterfront. The flag of the European Union is displayed by only 5 counties, 7 cities and one community. Considering that the images were made between August 2011 and October 2012, before Croatia joined the EU, that low number is not surprisingly.[4] The flags of national minorities appear in one county, 4 cities and 17 communities. They are mostly the flags of the Serb, the Italian and the Hungarian minorities in the areas of the Vukovar-Srijem, Orijek-Baranja, Sisak-Moslavina, Karlovac, Šibenik-Knin and Istria

1 Jutarnji list, „Sada vi možete gledati sve, ali i svi mogu vas. Google Street View nam je stigao u Hrvatsku!“, 26.9.2012, http://www.jutarnji.hr/napokon-stigao-u-hrvatsku--preko-google-street-viewa-mozete-uzivati-u-virtualnoj-setnji-gradovima-/1056208/ (4.10.2013)

2 Ostalih 95 jedinica nije obuhvaćeno zato što tvrtka *Google* nije snimila pojedina naselja (na primjer: stare gradske jezgre gdje se nalaze zgrade, a gdje nije dozvoljeno prometovati; neka naselja na otocima i slično), dok negdje, na primjer, drvoredi ispred zgrada „prekrivaju“ pogled na zastave. | *The remaining 95 units were not included either because* Google *did not recorded the particular locations (i.e. old city centers, where traffic is forbidden, locations on islands etc.), or because, e.g. trees in front of buildings obscured the flags.*

3 Ovdje nisu uključene jedinice koje imaju još i zastavu EU i/ili nacionalnih manjina, ili samo državnu. Veksilološki gledajući ispravni su rasporedi: 1. lijevo: RH, desno: županija/grad/općina ili 2. lijevo: županija, sredina: RH, desno: grad/općina (prema *Pravilniku o postupku davanja odobrenja grba i zastave jedinici lokalne samouprave*, NN 94/1998). No, ponekad jedinice prilikom prihvaćanja vlastitih simbola u svojim odlukama reguliraju načine isticanja zastava koji nisu u skladu s navedenim Pravilnikom. | *This does not count the units which also display the EU flag and/or the minority flags, or just the state flag. Vexillologically correct arrangements are: 1. left: Croatia, right: county/city/community or 2. left: county, centre: Croatia, right: city/community (in accordance with the Regulations on the procedure of approving a coat of arms and a flag to units of local self-government, official gazette NN 94/1998). Note that sometimes the units when adopting symbols on their own prescribe arrangements inconsistent with the aforementioned Regulations.*

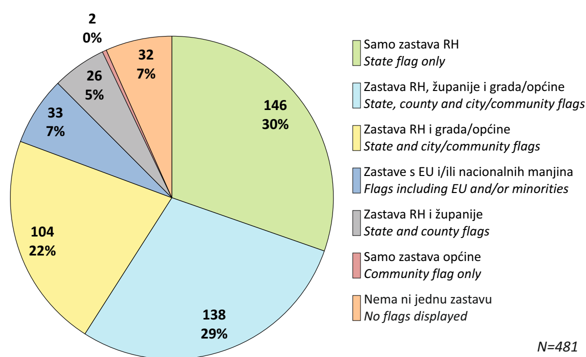
4 Situacija je ulaskom u EU puno bolja, no za sada niti jedan zakon ili odredba ne propisuje isticanje europske zastave. T-portal preko RTL, „Europsku zastavu može izvjesiti svatko, a ne mora nitko“, 23.6.2013, http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/269907/Europsku-zastavu-moze-izvjesiti-svatko-a-ne-mora-nitko.html (4.9.2013). | *The numbers should increase with the entrance into EU, but so far, no law or regulation prescribes the use of the EU flag. Cf. the report at the link.*

i mađarske manjine na područjima Vukovarsko-srijemske, Osječko-baranjske, Sisačko-moslavačke, Karlovačke, Šibensko-kninske i Istarske županije. U Erdutu i Jagodnjaku nalaze se zastave i srpske i mađarske nacionalne manjine. Raspored s ostalim zastavama je također šarolik, dok se na pulskoj gradskoj vijećnici vijori čak njih pet.

S druge su pak strane proučavane pozdravne ploče (negdje još poznate pod nazivima pozdravne table ili panoi dobrodošlice). Pozdravne ploče nalaze se na ulasku u teritorij pojedine jedinice i one ih postavljaju po svojem nahođenju, jer zakonom to nisu dužne, no najčešće je to dobar početak turističke promidžbe nekog naselja. Tipična ploča ima natpis jedinice, pozdrav „Dobrodošli!“ na nekoliko jezika i uobičajeno grb. Za proučavanje municipalne heraldike one su vrlo važne, jer je nerijetko gotovo nemoguće pronaći lokalni grb na terenu, osim na takvim ulaznim panoima. U ovom pogledu su pak najcjenjenije one (možemo reći „stare i zabačene“) ploče koje sadržavaju prijašnji grb ili pak grb koji nije evidentiran na web stranicama *The FAME*[5] **Željka Heimera**. Istraživanje obuhvaća gotovo 100% jedinica; tj. samo dvije općine (Mljet i Lastovo) nisu snimljene, jer ih očito *Google* još nije stigao posjetiti. Ploču ima 67%, odnosno 387 jedinica, dok se grb ne nalazi na njih 60. Treba znati da od tih 60 jedinica jedan dio ipak ima usvojene simbole, no one su se odlučile na nešto drugačiju promociju.[6] Također Virovitičko-podravska i Požeško-slavonska županija jedine su dvije županije u kojima su sve jedinice postavile svoje ploče zajedno sa grbovima. Ličko-senjska, Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska i prethodno dvije navedene, jedine su županije koje imaju stopostotni učinak gledamo li da sve pozdravne ploče imaju grbove. U Brodsko-posavskoj je najmanje, samo 44%. Gledajući omjer gradovi-općine, gradovi su sa pločama u prednosti (85% naprema 61%). Zanimljivo je istaknuti da su dvije općine (Galovac i Kloštar Ivanić) u nedostatku svojih grbova na panoe postavili grb Republike Hrvatske. S druge pak strane, pri ulasku u općinu Višnjan, umjesto ploče istaknuta je okomita zastava, dok je u naselju Sarvaš (Osijek) postavljen pano sa zastavama Republike, županije i grada.

Na kraju možemo konstatirati kako zabrinjava činjenica da ponekad jedinice lokalne i područne samouprave ne provode odluke koje su same donijele, jer se prikazanim analizama zamjećuje da one nemaju običaj postavljati lokalne (to jest županijske i općinske/gradske) zastave. Problem je tim veći kod onih jedinica koje imaju poderanu ili izblijedjelu državnu zastavu, ili ju uopće ni nemaju. Ne možemo prihvatiti pretpostavku da takve jedinice nemaju sredstava za kupnju novih zastava, no primijećeno je na terenu da je ulaskom Hrvatske u EU dobar dio počeo kupovati europske zastave i mijenjati stare dotrajale hrvatske. Kao nedostatak istraživanja možemo uzeti u obzir da nije pokrivena cijela Hrvatska i da teritorij nije obuhvaćen istovremeno u nekom kraćem intervalu, no dobiveni rezultati daju nam okvirni pregled kako to izgleda u praksi i kako jedinice provode odredbe koje su same donijele. Ujedno, uspoređujući dobivene podatke s već spomenutom *The FAME* web stranicom, istraživanje je pokazalo tridesetak promjena na grbovima i zastavama koje će se u narednom vremenu dodatno istražiti. Nadamo se da će neka nova snimanja povećati ovaj dosadašnji postotak izvješenih zastava i pozdravnih ploča.

Kombinacije istaknutih zastava teritorijalnih jedinica.
Combinations of the hoisted flags of municipal units.

counties. In Erdut and Jagodnjak both the Serb and the Hungarian flags are displayed. Their arrangement with the other flags varies greatly – the Pula city assembly hoists no fewer than five flags.

Welcoming tables (also known as greeting boards or welcoming plates) were researched as well. The tables stand at the entrance to the territory of individual unit and the units erect them on their own. They are not required to do so by law, but for most units such tables signify a good start of tourist propaganda for a place. A typical table includes the name of unit, the greeting “Welcome!” in several languages and, as a rule, the unit's coat of arms. For the research of municipal heraldry these are of particular interest, since it is often otherwise almost impossible to find the local coat of arms displayed publicly. The most interesting in this regard may be those tables (“old and forsaken”) which contain a previous coat of arms or some version of the arms not yet recorded on ***Željko Heimer****'s web site* The FAME.[5] *The research covered nearly 100% of the units; i.e. only two communities (Mljet and Lastovo) were not included, as apparently* Google *had not visited them yet. A welcoming table exists in 67% (387) of the units, and 60 of those include the coat of arms. Among these 60 units, some do have adopted symbols, but they have decided to promote their identity in some other way.*[6] *Furthermore, the Virovitica-Podravina and Požega-Slavonia counties are the only two counties in which all of the units display their tables with their individual coats of arms. In Lika-Senj, Vukovar-Srijem, Brod-Posavina and the two aforementioned counties include arms in all erected tables. However, Brod-Posavina has the least number of tables, only 44%. Cities have more than communities (85% versus 61%). It may be noted as a curiosity that two communities (Galovac and Kloštar Ivanić), having no arms of their own, display on their tables the coat of arms of the Republic of Croatia. On the other hand, the entrance to the Višnjan community, instead of a table, is ornamented with a vertically-hoisted flag; while in the settlement of Sarvaš (part of the city of Osijek) depicts its table with flags of the Republic, the county and the city.*

Finally, it is a concern that sometimes units do not even implement their own decisions. According to these analyses it may be noticed that some units have no custom of hoisting local (i.e. county and city/community) flags. The problem is even more noticeable if the units display a ragged or faded flag; or even no flag at all. Such conduct should not be justified and dismissed due to a general lack of funds. It has been noticed, on the other hand, that with Croatia entering the EU, a number of units are engaged in acquisition of EU flags while also replacing the old and worn-out Croatian flags.

A deficiency of this research is that it was not able to cover all Croatia, as well as the fact that the territory was not surveyed simultaneously, in a shorter interval. However, the results provide an indicative review of the practices and of implementation of units' own regulations. Also, a comparison with the data at The FAME web site shows some 30 changes in the coats of arms and flags that should be researched further. It may be hoped that some new imaging by Google will increase the percentages of displayed flags and welcoming tables with coats of arms seen across the country.

5 Željko Heimer: *The Flags and Arms of the Modern Era*, 1996. – , http://zeljko-heimer-fame.from.hr

6 Kao na primjer Koprivnica i Hlebine, koje su na svoje pozdravne ploče postavile turističku promidžbu (kao i velik dio jadranskih općina i gradova). Tako se Koprivnica prezentira kao „grad Vegete“, a Hlebine kao „selo naivne umjetnosti“ pa mjesta grbu ovdje nije bilo. | *E.g. Koprivnica and Hlebine include in their tables tourist propaganda (as a number of coastal communities and cities do as well). Koprivnica thus promotes itself as the “city of Vegeta” and Hlebine as the “village of naïve art” while there was no place there for a coat of arms.*

LEYKAM international

NOVO NEW!

samo za čitatelje časopisa **Grb i zastava** naša najnovija izdanja po posebnim cjenama

~~148 kn~~ 118 kn

Dean Durić: **Uvod u psihoanalizu: od edipske do narcističke kulture**

~~148 kn~~ 118 kn

Boris Senker: **Uvod u suvremenu teatrologiju II.**

~~168 kn~~ 134 kn

Darko Lukić: **Uvod u antropologiju izvedbe. Kome treba kazalište?**

~~198 kn~~ 158 kn

Iva Hraste-Sočo: **Hrvatska – nacija kulture**

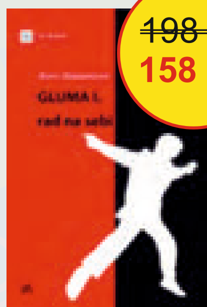
~~198 kn~~ 158 kn

Ivana Keser Battista: **Film esej**

~~198 kn~~ 158 kn

Katja Radoš-Perković: **Pregovori s izvornikom. O hrvatskim prijevodima Goldonijevih komedija**

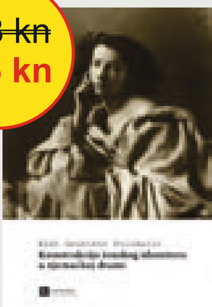
~~198 kn~~ 158 kn

Boro Stjepanović: **Gluma I – Rad na sebi**

~~220 kn~~ 176 kn

Heimito von Doderer: **Strudlhofstiege. Knjiga 1**

~~158 kn~~ 126 kn

Eldi Grubišić Pulišević: **Konstrukcija ženskog identiteta u njemačkoj drami**

~~198 kn~~ 158 kn

Slavija Kabić: **Njemački književni dnevnik. Max Frisch, Marie Luise Kaschnitz, Peter Handke**

www.leykam-international.hr
Pogledajte i naša druga izdanja.
Za sva pitanja kontaktirajte nas na
info@leykam-international.hr
ili u našoj knjižari
Ilica 42, 10000 Zagreb
Pretplatom na *Grb i zastavu* ostvarujete 20% popusta na sva naša izdanja.
Pitajte i za prethodne brojeve GiZ!

www.leykam-international.hr
Check out our other issues.
All inquiries at
info@leykam-international.hr
or in our bookstore in
Ilica 42, 10000 Zagreb
Subscription to the Grb i zastava *enables you 20% discount on all our issues.*
Ask also for the previous numbers of GiZ!

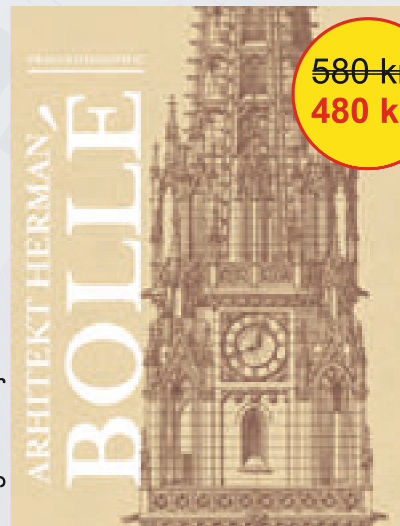
~~350 kn~~ 75 kn

~~350 kn~~ 75 kn

BIBLIOTEKA GRBOVI I ZASTAVE

Dragan Damjanović: **Arhitekt Herman Bollé**

~~580 kn~~ 480 kn

Kronika HGZD

⚐ *17. svibnja 2013.* – Predavanje **Jasminke Ćus Rukonić** *Grbovi na otočnoj skupini Cres-Lošinj*, povodom Međunarodnog dana muzeja, na inicijativu udruge *Sveti Gaudencije*, Društveni dom Osor.

⚐ *25. svibnja – 2. lipnja 2013.* – Likovna radionica *Festivalske zastavice* u Arena Centru Zagreb, str. 9. ①②

⚐ *4. – 10. kolovoza 2013.* – 25. međunarodni veksilološki kongres, 25ICV Rotterdam, Nizozemska. Predavanje **Ž. Heimer** *Svečane zastave hrvatskih jedinica lokalne samouprave.* ③ ④

⚐ *27. – 29. rujna 2013.* – Međunarodna znanstvena konferencija *Sociologija na moru. Kultura, ekonomija i društvo u pomorskoj perspektivi.* Odsjek za sociologiju Sveučilišta u Zadru. Predavanje **Ž. Heimer** *Pomorske zastave – konvencija, identitet i taština.* ⑤

⚐ *18. studenog 2013.* – Otvorenje izložbe **Jasminke Ćus Rukonić** *Grbovi creskog ladanja*, HGZD i Društvo zagrebačke klasične gimnazije, Preradovićeva 44, Zagreb. Izložba je otvorena do kraja prosinca. ⑥ ⑦

Najave:

5. – 6. prosinca 2013. – Znanstveno-stručni skup *Semiologija obrambenoga Domovinskog rata*, HGZD i Sveučilište u Zadru, vidi http://www.unizd.hr/Portals/0/docs/novosti/POZIV.pdf

13. – 17. kolovoza 2014. – 31. međunarodni kongres heraldičkih i genealoških znanosti, 31ICGHS, Oslo, Norveška

www.congress2014.no

HGZD Chronicles

⚐ *17 May 2013 – Lecture by **Jasminka Ćus Rukonić*** Coats of Arms in the Islands of Cres and Lošinj, *on the occasion of the International Museum Day, initiated by* St. Gaudencius *society, Community House of Osor.*

⚐ *25 May – 2 June 2013 – Art workshop* Festival Flags *in the Arena Centre – Zagreb,* *see p. 9.* ①②

⚐ *4 – 10 August 2013 – 25. International Congress of Vexillology, 25 ICV Rotterdam, the Netherlands. Lecture by **Ž. Heimer*** Ceremonial flags of the Croatian units of local government. ③ ④

⚐ *27 – 29 September 2013 – International scientific conference* Sociology at Sea. Culture, Economy and Society in a Maritime Perspective. *Department of Sociology, University of Zadar. Lecture by **Ž. Heimer*** Maritime Flags – Convention, Identity, Vanity. ⑤

⚐ *18 November 2013* – Exhibition opening **Jasminka Ćus Rukonić** *Coats of Arms of the Cres Countryside*, HGZD and the Zagreb Classical Gymnasium Society, Preradovićeva st. 44, Zagreb. Exhibition is open until the end of December. ⑥ ⑦

Announcements:

5 – 6 December 2013 – Academic symposium Semiology of the Homeland War, *HGZD and the University of Zadar, see http://www.unizd.hr/Portals/0/docs/novosti/POZIV.pdf*

13 – 17 August 2014 – 31st International Congress of Heraldic and Genealogical Societies, 31 ICGHS, Oslo, Norway

www.congress2014.no

